

Acésta f6ia ese cate 3 c6le pe luna si costa 2 fiorini v. a. pentru membrii asociatiunei, 6ra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 1 galbeuu cu porto postei.

TRANSILVANI'A.

F6i'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se face numai pe cate 1 anu intregu. Se abon6dia la Comitetulu asociatiunei in Sibiu, s6u prin posta s6u prin domni colectoru.

Nr. 21.

Brasiovu 1. Novembre 1874.

Anulu VII.

Su m a r i u : Unele momente dein vi6ti'a si activitatea parentelui Samuilu Micu (Clainu). — Despre cauzele miseriei poporului romanescu, urmarile ei et incercarea de a le delaturá. (Fine.) — Raportulu cassei dinpreuna cu computurile despre starea cassei asoc. si a fondului acad. cu finea a. 187³/₄. — Raportulu comis. esmise pentru esaminarea computurilor cassei asoc. si ale canc. — Fragmente dein istoria regimentului alu II-lea rom. granitiaru transilvanu. (Urmare.) — Diferitele datine pentru asiediarea mortiloru, cu privire la arderea cadavreloru. — Bibliografia.

Unele momente din vi6ti'a si activitatea parentelui Samuilu Micu (Clainu)*.

Moto: „Aducetive amente de faptele strabunilor vostri, pomenindui pre densii; intaritive cu spiritulu, cá si voi insive, se ve faceti mariti in pomenirea urmasiloru vostri. (Cartea I. a Macaveiloru).“

I.

Rogu pre prea onorat'a adunarea gen. cá se-mi permitia, cá cu ast'a ocasiune solena, candu fii unei natiuni, cá totu atáti frati, ne vedemu adunati aici dein diverse parti ale patriei, la un'a serbat6ria nationale, se aruncu un'a privire, macaru fugitiva preste vi6ti'a si activitatea unui dintre celi mai rari si mai distinsi luceferi de pre orizonulu literaturiei n6stre nationale, intielegu pre unulu dein aceli luceferi, care alaturea si impreuna cu unu Sincai, Petru Maioru, Paulu Iorgovici, Dumitru Cichindealu si altii, a contribuitu prin numer6sele sale opuri literarie, in diferite directiuni, in modu insemnatu la desteptarea romaniloru, la desteptarea natiunii n6stre, a acelei natiuni care din caus'a tristeloru impregiurari ale tempului, ajunsese in cursu de seclii, a fi aduncita in sclavia spirituale si corporale.

Acestu luceferu raru pre orizonulu literaturiei n6stre, despre care voiu a vorbi in acest6 momente so-leue, este parentele Sam. Maniu Clainu (Micu) dein Saadu, unu modestu ieromonachu, dar' mare barbatu natiunale. Eu imi-permitu a cere indulgenti'a prea onor. adunari gen. spre a pot6 infacisiá unele momente dein vi6ti'a si activitatea acestui neobositu literatoriu, nu dein motivulu, cá d6ra asi presupune, cumu-cá activitatea si meritele literarie ale aceluia nu aru fi destulu de cunoscutu, respectate si apretiuite din partea romaniloru; ci cu totulu dein alte motive demne de t6ta consideratiunea. 6ca care suntu acele motive. Strabunii nostri de fericita memoria, au sacrificatu in timpuri grele si intre lupte continue, ostenele si privighiari de di si nopte pentru luminarea, fericirea si prosperarea urmasiloru sei, prin urmare, eli merita cu totu dreptulu, cá la asemeni ocasiuni solene, cum e si cea de facia, candu vedemu adunata in giuru-ne un'a cununa de barbati ai natiunii atátu de ilustrii, atátu de distincti si atátu de meritati, se

reimprospetamu dulcea memoria a acelora (prea demni strabuni), merita dicu, cá se depunemu tributulu recunoscientiei n6stre la maretiele umbre ale acelora, cá astu-feliu faptele si activitatea mariloru nostri strabuni se se glorifice de noi urmasii loru; apoi faptele si activitatea strabuniloru, trebue se ne serv6sca si noue de unu stimulu potente, cá si fii loru se se nisuesca dupa poterile si impregiurari loru, a se face demni pe parentii, de strabunii loru. Intre aceli strabuni af nostri atátu de distincti si atátu de neobositi in activitatea literaria, merita cá se ocupe, f6ra de t6ta indoi6l'a, unu locu eminentu si parentele S. Clainu.

Cuvenetele ponderose ale unui vechiu clasicu elinu, anume cuvenetele lui Dionisiu fiulu lui Alesandru dein Halicarnasu, ce se cetescu in Libr. L c. 6 in opulu aceluia intitulatu: „Istori'a stravechia a Romaniloru,“ inca mi-sierbescu de unu motivu potente pentru probarea asertiuniloru amentite. 6ca acele cuvenete in traducere romana..... Prin aceea, (se intielege descrierea faptelor...) barbati distincti (eroi) dupa implinirea carierei loru pamentesci, obtienu gloria nemuritoria, si se voru glorificá de posteritate, ceea ce-i face asemene dieiloru, si dupa morte li-se eternizeza marile fapte. Apoi posteritatea de acum si cea viitoria a aceloru barbati... nu-si va alege unu modu de vi6tia voluptuosu si comodu, ci si-va alege modulu de vi6tia celu mai nobilu, celu mai onorabilu, considerandu, cá descendenti unei generatiuni atátu de renumite, trebue se se inaltie la cugete sublime, si se nu intrepren dia nimicu nedemnu de protoparentii loru....“

Apoi, in fine mai e si altu motivu ponderosu, pentru care noi suntemu datori a venerá si a pastrá cá unu pré pretiosu tesauru, dulcea memoria a predecesoriloru, a anteluptatoriloru nostri pre vastele campuri natiunale. E sciutu, prea demni auditori! e cunoscutu dein istoria, ba chiaru si dein pracs'a vietiei, cumu-cá presente e rezultatulu trecutulu, 6r viitorulu se prepara prin presente, 6r cine n'are presente, nu are nici basa solida pentru viitoriu. E deci necesariu, cá si generatiunea presente, cá si cea urmatoria dupa noi se cunosca, se apretieze si urmeze faptele si virtutile predecesoriloru sei; mai departe, e necesariu, cá ea se se scia petrunde, insuffeti si entusiasma de acele fapte si virtuti, cá astu-feliu na-

*) Dissertatiune citita in adunarea gen. dela Deva.

tiunea noastră avendu in tote tempurile luceferii sei, conducatorii sei, se se p^ota orientá intre t^ote impregiurarile, si se p^ota inaintá cu pasi securi si solidi cátra destinatiunea, ce o are si dens'a, cá ori-care alta natiune, carea destinatiune e de a se inaltá la posibilulu gradu de perfectiune in cultura, scientia si literatura, cá-ci aceste suntu basele cele mai durabile, cele mai neresturnabile ale esistentiei si ale unui viitoriu mai prosperu. Cá-ci ceea ce dice si marele oratoriu romanu Cicerone: „A nu sci ce s'a intemplatu inainte de a ne fi nascutu, este totu atáta, cá si cum am fi necontentu prunci, cá-ci ce este etatea omului, déca memori'a fapteloru n^ostre nu s'ar uní cu vécurile de mai inainte.“

Ér' in Cartea I. a Macabeiloru se cetescu urmatoarele frumose cuvante: „Aducetive amente de faptele strabuniloru vostri pomenindui pre densii, intaritive cu spiritulu loru, cá si voi inși-ve se ve faceti mariti intru amentirea urmasiloru vostri.“

II.

Dar permiteti-mi prea demni auditori! cá dupa cele premise, se trecu acum la cestiunea, despre cárea mi-am propusu a tractá in aceste momente solene. Permiteti-mi, dicu, se revienu la insasi viétia si activitatea acelu barbatu raru. Parentele Samuilu Clainu (alias Micu) fú nascutu la an. 1775 in comun'a rom. Saadu, in scaunulu Sibiiului. Elu si-ducea nobil'a sa origine dela fameli'a principiloru Moldaviei Mogila, dein care fameli'a unii descendentu trecundu muntii s'an asiediatu in Transilvani'a, si si-au luat numele de Micul'a, in urma Miculu, dein carele apoi strainii au facutu Clainu, traducundulu pe limb'a germana. Clainu a fostu nepotu de frate alu nemuritoriului episcopu Inocentiu I. Clainu, alu acelu mare archipastoriu romanu, carele in lupte grele pentru natiune si beserica, si-a sacrificatu inalt'a positiune si chiaru si esistinti'a materiale. Clainu de copilu s'a crescutu in seminariulu episcopescu infientiatiu in Blasiu de episcopulu Petru Pav. Aronu, cá-ci se scie, cá acestu episcopu intemeiasc si unu seminariu pentru scolari, in carele pre spesele aceluia se cresceau, instruiu si provedeau cu t^ote cele de lipsa câte 12, in urma câte 24 elevi de sc^ola.

In 14. Octobre 1762, Clainu intrá in ordulu ieromonachiloru monastirei Bunei Vestiri dein Blasiu, si cá ieromonachu primisc numele de „Samuilu,“ fiindu cá mai inainte se numisc Maniu Clainu. Pre la an. 1764 pre tempulu episcopului Athanasiu Rednicu, fú alesu de prefectu alu monastirii si alu seminariului lui Petru Pav. Aronu dein Blasiu.

Pre la an. 1766 Clainu la dispunerea episcopului Athanasiu, trecu in ordulu monachiloru dela monastirea St. Treimi in Blasiu. Totu in acestu anu, dupace august'a imperates'a Mari'a Theresi'a, fece un'a fundatiune pentru doi preoti in colegiulu ungurescu alu lui Pasmani, ieromonachulu Sam. Clainu fú tramesu in numitul colegiu deinpreuna cu unu

altu ieromonachu anume Stefanu Popu. Petrecendu 6 ani in acelu colegiu, absolvi cursurile de filosofia si theologia. Dupa aceea pentru perfectionarea mai departe in scientia fú tramesu la Vien'a, de unde se reintorse in 1772. In tomu'a acestui anu, infientiandu-se in Blasiu liceulu pentru propunerea filosofiei, Clainu fú aplicatu cá professoru de matematica si etica la acestu liceu. Astu-feliu preparatu pentru nobil'a sa missiune si devotatu apostolatului spre carele s'a consacratu, restulu vietiei sale si l'a petrecutu in activitate continua si neobosita in cualitatea de profes. la facult. filosofica si ieromonachu alu monastirei St. Treimi dein Blasiu. Elu s'a consacratu cu t^ota resemnatiunea, studialoru atátu sacre câtu si profane. Elu, in retragerea si singuritatea sa cea liniscita si departe de sgomotulu lumii celei vane, au desvoltatu intru adeveru pre terenulu literaturei romane, un'a activitate atátu de abundanta si atátu de neobosita, câtu, cu totu dreptulu se p^ote aplecá cu privire la viétia cea activa a aceluia, vechiulu proverbiiu latinu: „nulla dies sine linea“ Clainu fu unulu dein aceli barbati tramesi de prevedintia, carii impreuna cu susu-veneratii conluptatori pusera fundamentu la literatur'a si cultur'a romana, si prin aceea la regenerarea si desceptarea nationale. Marturia invederata despre acést'a suntu numeroásele lui opere pretioáse, deintre care unele imi voiu luá voia a le insirá mai diosu.

Totu pre la an. 1772 ilu mai vedemu pre literatululu nostru Sam. Clainu desvoltandu-si activitatea si talentele sale si cá membru alu unui sinodu conchiamatu de imperatés'a Mari'a Theresi'a la Vien'a. La acelu sinodu participara toti episcopii uniti dein Ungari'a si Transilvani'a. Eruditulu ieromonachu Sam. Clainu partecipá la amentitululu sinodu, in cualitate de asistente lenga episcopulu seu, fericitululu Greg. Maioru, deinpreuna cu alti doi ieromonachi Ignatiu Darabantiu, mai tardiu episcopu in Oradea mare, si Silvestru Calianu. (a se vedé acte si fragmente istorice-basericesci de I. Cipariu, pag. 100, 120, 122, 126 si 143).

Dar' se audimu, cum se esprima nestoriulu literaturei nationale, nemuritoriulu Ioanu Eliade Radulescu despre luceferii natiunei n^ostre, intre carii ocupa unu locu eminentu si parentele Sam. Clainu. Éca cuvantele lui: „mari barbati au esitu deintre voi, deincolo de Carpati . . . Maioru. Sincai, Clainu, toti au fostu jef'a inchinarei loru intru servitiulu natiunei, si mórtea loru p^ote fi o vecinica dovéda a inaltei loru misiuni.“ Clainu fú deci unulu dein aceli mari apostoli ai natiunei, a cároru voce puternica chiamá la viétia o natiune, ce parea amortita pentru totu-déun'a. Elu fú contemporanu cu nestoriulu istoriei nationale, cu nemuritoriulu Sincai, cu carele nu numai stete in relatii de amicitia si amoru cordiale si fratiescu, ci si lucrara impreuna la antai'a gramateca a limbei romane cu litere strabune, edata in limb'a latina, la an. 1780. Ba se scie si aceea, cumcá

Sam. Clainu aru fi muritu in braçiale lui Sincai in 13. Maiu 1806, in etate de 61 ani.

E loculu aici, se amentimu macaru unele dein pretioşele sale opere, aceli pretiosi tesauri natiunali. Operele lui se suie la considerabilulu numeru de 32. Ceea ce dovedesce o activitate gigantică si potemu dice o activitate estraordinaria pre terenulu literariu. Acele opere se referescu la diverse ramuri literarie si scientifice si suntu parte originale, parte traduceri, si mai alesu dein campurile literaturei teologico-basericesci, istorice, filologice, si etico-morale. Durere! si dauna aduncu semtita, că unele dein acele pretioşele opere pana astadi inca n'au vediutu lumin'a. Acele au devenitu degiá comori ascunse si prada moliiiloru. Mi-voiu permite deci a indigitá aici macaru unele de mai mare importantia, dein acele pretioşele opere, de si presupunu a fi si altu-cumu cunoscute. O facu inse acést'a totusi petrundu de aceea convingere firma, cumu-că dupace auctoriulu le-a lasatu acele opere cá de o scumpa ereditate si proprietate in folosulu natiunei si alu posteritatiei, prin urmare e bene si necesariu, cá acele se fia cătu mai cunoscute si mai apretiate de fia care sufletu romanu.

Éca unele dein acele opere:

1) Disertatiune canonica despre casatoria, dupa canónele bisericeii greco-resaritene, tiparita la Vien'a in 1781.

2) Dissertatio de jejuniis graecae orientalis ecclesiae, Vindobonae 1782, tiparita si in limb'a romana la Bud'a.

3) Elementa linguae Daco-Romanae sive Valachicae locupletata a Georgio Sincai (nu se scie de s'a tiparitu).

4) Bibli'a, adeca ddiesc'a scriptura a legiei vechi si noue tradusa dein limb'a evreesca in cea romana si tiparita la Blasiu in 1795.

5) Teologi'a morale, tiparita la Blasiu in 1796.

6) Predici la omeni morti, tiparita la Blasiu in 1800.

7) Logic'a dupa M. Frid, Chr. Baumeister tiparita la Bud'a.

8) Etic'a séu filosofi'a practica, si dreptulu naturei traduse dupa Baumeister si tiparite amendoue la Sibiu in 1800.

9) Brevis notitia historiae Valachorum ab origine gentis usque ad saeculum XVIII.

10) Dissertatio de statu et politica religiosorum sive monachorum orientalis Ecclesiae. Aceste doue nu sciu se fia vediutu lumin'a, complete.

11) Dictionarium latino, valachico, hungarico, germanicum (póte celu de Bud'a, ce s'a tiparitu numai in 1825.)

12) Istori'a romaniloru dein Ardealu, Tier'a romanésca si Moldov'a, acestu opu important nu sciu se fia esitu pana acum intregu la lumina.

13) Istori'a politica si bisericesca a romaniloru dein Ardealu.

14) Istori'a conciliului dela Florenti'a, Ms.

Pracs'a foruriloru bisericesci (a consistórieloru), manuscrisu.

16) Istori'a bisericesca universale in 3 tomuri dela Christosu pana la Carolu celu mare, manuscrisu.

17) Istori'a bisericesca, cele de antaiu 4 veacuri dela Christosu pana la Constantinu celu mare, in 5 tomuri mari, traduse dupa Fleuri, manuscrisu.

18) Tratatulu deosebitu filosofico-teologicu, despre credinti'a crestinesca cea descoperita.

Cele alalte 14 opere suntu omilii si alte scrise traduse dein operile Santiloru parenti celoru mai renumiti, cum Vasilie celu mare, Chirillu Ierosolimitanulu, Io. gura-de auru, Epifaniu, Damaschinu si Atanasiu si altii.

Deci, facia cu atari barbati, potemu cu totu dreptulu eschiamo cu unulu deintre literatii nostri: raru fenomenu fú acest'a pentru ori ce veacu si natiune, dar' cu atátu mai raru pentru romani!" (vedi A. Pumnulu Lept. rom. tom. IV. part. I. pag. 21 22).

In urma, mi-inchieiu acestu scurtu discursu cu cuventele bene simtite ale unui bravu barbatu romanu dein Besarabi'a, acél'a e Aleşandru Hasdeu, fostulu etoru alu scólei dein Hotinu, carele inca pre la an. 1836, la un'a ocaşiune solena, astu-feliu se pronunçiá cătra tinerimea romana studiósă pre atunci la scól'a dein Hotinu: „deci eu me voiu semti pré fericitu, deca cuventele mele voru lasá in anim'a si mentea vostra, intiparire adeverata si statornica, deca ele voru tredi in anemele urmasiloru unu zelu infocatu cătra marirea si pomenirea strabuniloru nostrii; cá asia se ve aduceti amente pururea, ai cui stranepoti sunteti? si se ve nevoiti, cá voi in viéti'a vóstra, pasindu pre urmele loru, si lucrandu in spiritulu loru, spre marirea natiunei si a vóstra insive, inca se fiti cu totu dreptulu, demni de densii si de numele, celu portati.“

Si eu mai adaugu numai atátu: dea ceriulu, cá spiritulu celu inaltu alu nemuritoriului barbatu in a cărui gloriósă amentire mi-amu luatú voia a depune acestu micu tributulu de piósă recunoscintia, zelulu lui celu ferbente si neadormitu pentru desceptarea, luminarea si fericirea natiunei, se vieze in seclii secliloru, in romanii demni urmasi ai aceliu'a.

I. V. Rusu.

Despre cauzele miseriei poporului romanescu, urmarile ei et incercarea de a le delaturá.

(Fine.)

Se mai cutezu a insemna ceva si despre aplicarea spre vestmente frumóse si luxuóse? Da, voiu cutezá; pentru-că de voiu tacea eu, pietrele voru strigá. Cei ce au decretatu si sanctionatu desfientiarea iobagiei si proclamarea libertatii, au fostu fórte cu mente, au sciutu bene latinesce, „do ut des;“ noi ve damu voue libertate, dara voi se ne dati fructele vóstre castigate in libertatea data de noi.

Déca are locu undeva acelu proverbu romanescu „Dami Dómne ce n'am visatu, se me miru de ce mi-ai datu,“ aici e in adeveru datatoriu de tonu.

Pre candu poporul romanescu visá si insetá dupa „urbariu,“ dupa regularea referintieloru sale cu proprietarii, atunci éca vine de-odata libertatea ceea ce nu o a visatu*). A fostu lucru naturalu cà acésta libertate se produca excesse de bucuria. Ómenii se se inbrace, se dantiuésca, se cante, scurtu se arate prin semne dein afara ceea ce colcaie in anim'a lor.

Ei bene, noi liertamu, lasamu, cá unu animalu de ale nóstre ce lu-amu avutu mai multu tempu legatu — pentru scopurile nóstre, deslegandu'lu se sara, se alerge, se muga, se bata, si se se acatie cu tóte alte animele de soiulu seu; — dar' nu'i lasamu acésta nebunia se o practice in veci. Amu trebuitu se tacemu pàna acuma, pentru cá celi ce scapara de jugulu celu greu de sute de ani, se resuffle, se salte de bucuria, se'si faca aripí se sbóre; déra 25 ani voru fi de ajunsu cá se se stempere sangele unui poporu polecritu de mamaligariu.

26 de ani voru fi de ajunsu cá acestu poporu se se convinga cà cu proclamarea libertatii elu nu s'a nemesitu — dela nemesis — ci numai s'a inpropriaritu, adeca elu nu a intratu in cét'a privilegiantiloru séu in acelor nebuni, cari au creditu si mai credu cà a lucrá e rusine, nu ei s'au facutu proprietari pre acele particule de pamentu, pentru care au prestatu parenti de parentii lor 2—3 dile in septemana, nu 'ia datu legea acea proprietate, cá se o venda, se o bea, se o instrainedie? nu ia datu neconditionatu cá se faca cu ea ce va vré, — a presupusu inse, cà va va vré bene, cà o va folosi pentru sene si familia, si nu o va dá si lepeda mai pre nemica la altii.

25—26 ani voru fi de ajunsu cá se se convinga poporul nostru, cà elu cá proprietariu lucratoriu de pamentu nu are se sbóre, nu are se sparia bufnitiele, nece se traiésca si muncésca totu pentru altii, ci are se se întórne la simplicitatea naturale adusa, studiata dein Rom'a.

Crepe sur'a opincutia si se moriu in jocu cu te-ne, Mario Mariutia.

Eaca legea, éca cinosur'a, éca esteticulu, frumosulu, bunulu si potrivitulu.

Sur'a opincutia si o Maria Mariutia — se intielege cu catrintia, saghia.

Cei ce au incaltiatu pre romani cu ciobótele cele mari câte de 15 si de 20, de voru fi facutu acésta

*) Se ne permitta dn. disserente cá se fimu aci de opiniune cu totulu oppusa de a dsale. Nenumeratele belluri civili escate in cursu de càtiva seculi intre poporu si aristocrati'a tierrei; ur'a cea inflacarata ce dominá in permanentia intre acellea duoe classi de locuitori; miile de processe urbariali, chiar' alergarea cu capulu ruptu dupa asia numitulu „urbariu“, sunt totu atâtea probe, cà poporul nici-odata nu renuntiasa la speranti'a emanciparei.

cu intentiune a nemerit'o fórte bene, pentru cà acestea ciobóte, productulu apusului celui atátu de inaintatu si laudatu, ii tienu in locu, ii impiedeca, nu numai se nu póta alergá, dar' nece tiené pasu cu cei incaltiatu cu sur'a opincutia. Le-a mai pusu pre capu in locul caciulei romane si nescari pelarii séu de $\frac{1}{2}^{\circ}$ in diametru, séu de $\frac{1}{2}$ miertia in paretu; poftimu gustu esteticu, poftimu economia nationale, poftimu vestmente acomodate pentru unu muncitoriu de pamentu, care debe se fia usioru cá capriór'a, si iute cá cerbulu.

Cultur'a occidentale séu apusana nu cunósce brênele, incingatóriele, chimiru, nu unu sierpariu, ea se uita la acestea cu despretiu, si ajunse asia departe cu progresulu ei, in càtu vedemu pre multe locuri pre tieranii nostri amblandu descinsi cá leusele. Ei, dara medicin'a moderna vine si ne prescrie in contr'a colicei, colerei, brêne, incingatori, sierparie. Éca O. A., cà cultur'a vechia romana, cà imbracamentea romanésca e mai rationale, mai corespundietóre scopului decátu cea moderna. Amu ajunsu se vedemu cu dorere, cum o suma de tierani romani incepura asi inbracá pe fi si ficele lor neinvetiate, nechiamate de a fi vre odata altu ceva decátu tierane muncitóre de pamentu, amu ajunsu dicu, se vedu acestea nevinovate creaturi inbracate in sacu si in camasia. Aidi se luamu 2 séu 3 lucrátóre la sapa, plivitu, seceratu, una imbracata cu liia, saghia, catrintia, tóte romanesci, cele alalte in rochia, pe carii eu le asemenu cu saculu dein crescetú pàna in pitióre. Se vedemu resultatulu care va lucrá mai multu, mai usioru si care mai pucinu si cu mai mare oboséla. Resultatulu dupa acésta proba ne va oblegá cá se staruimu a conserbá portulu, costumulu romanescu, nu numai pentru cà elu este pitorescu, asemine unui campu de flori, ci pentru-cà elu e si mai acomodatú naturei, mai acomodatú pentru lucrulu campului, alu economiei si industriei, nu numai alu conserbá, ci alu cultivá si in partile lui defectuóse alu perfectioná.

Nu e totu auru ce lucece, si nu e totu bunu, potrivit si bene croitu ce se tiparesce in Bazaru dein Berlinu si in atâtea foi illustrate, ce aparu mai in tóte cetatile mari.

A mai remasu cá se discutú multimea serbatoriloru si bigoti'a in care tiene clerulu nostru orthodoxu et greco-catholicu pre poporul romanescu; temendume inse cà pacienti'a Dvóstra, la acestu discursu fóra frase, ordienu romanescu me va parasi, me voiu conteni si numai rogatu séu provocatu voiu mai luá cuventulu, alta data. Butuculu e mare secura mica; atáta inse repetu, cá clerulu nostru nu'i cunósce venitoriulu si interesulu seu atunci, candu conserba si indémna la tienerea atátoru serbatori, la atâtea credentie desierte, fóra nece unu capetáiu, cu fórte pucina séu fóra nece una base historica. Serbatori pre ai caroru representanti ia coudemnatu de multu poetulu romanu scriendu:

Priviti aici in monastire,
Ce omu cucernicu, cum se inchina,
Cu ce plecare, cu ce smerire
I'si face cruce si fruntea inclina;
Gur'a 'i se róga fierbente,
Dar' cugetu-i sbóra spre crude,
Minciuni sunt tóte a lui cuvinte
Si pre asia ómeni ceriulu n'aude.

Altu ceva e, candu cineva e preotu in una comuna, in care suntu 100 proprietari cu 4 boui, 2 vaci 50—100 oui, cu câte 2—3 stoguri, atâtea buti plene in celariu; acolo e sperantia de saracuste si sarindariu; daru cele se tienu cu munca, ce castiga cu sudóre, in sensulu scripturei ce ne invétia „intru sudórea fetiei tale 'ti vei castigá pana ta“, eara nu cu tienerea si conserbarea de serbatori cá santulu Elia, Foca si Palie, Parentele Pantilimonu si una suta altele, cari de multu suntu sterse dein numerulu serbatoriloru imperatesci, si ai nostri le mai serbéza, nu cá se laude si admire faptele lui Elia si Pantelimonu, ci cá se nu lucre, se se faca miseri cu puterea; si éra altu ceva e, candu cineva e preotu in una comuna dein care nu ese unu plugu cu 2 vaci, nu vedi lapte, nu vedi casiu si miere; si la acésta miseria contribue fórté multu prea multele serbatori ce le conserba chiaru acelia, carii au celu mai mare interesu cá poporulu se lucre, se castige, cá se aiba de unde dá, cele ce suntu ale imperatoriloru Imperatoriloru, cele ce suntu ale lui Ddieu lui Ddieu si ministriloru lui séu clerului!

Parintele Nifon Balasiescu, calculá in dilele trecute si aretà cu cifre numerulu poporului romanescu in cele 7 provincie ale lui Traianu si Aurelianu, la 14 milióne.

Se punemu cà dein acestu numeru de snflete romanesci numai una dein 4 parti e in virtute de a lucrá, adeca 3,500,000; acestia 3,500,000 nelucrându, necastigându in una síngura di in care aru potea castigá si capetá celu pucinu 40 cruceri séu 100 bani, resulta una pierdere de 3 milióne 500,000 fl. valutali séu 3 milióne si diumetate de franci, numai dein nelucru. Unde punemu pierderea si daun'a cea mare a proprietariloru, carora le remane fenulu nestrinsu, 'lu ploua, se face reu spalandu apa partile cele zacharóse dein elu, câte una data se face gunoiu; unde puni granulu, ordiulu si ovesulu scuturatu dein spice cari s'aru fi potutu aduná, de nu erá Palia si Pantelimonu? si care nu o póte cineva calculá!

V'amu mai remasu datoriu cu esplicarea comoditatii romanesci; daru se traimu cu totii, ne vomu esplicá, ne vomu intielege, séu veti intrá Dvòstra sub stindardulu meu, séu voi inbracisiá eu la be tranetie pre alu Dvòstra.

Acum multiamindu dlui presiedinte pentru cà a incuvientiatu tienerea acestui discursu, si dvòstra pentru patienti'a cu care lu-ati ascultat, ve rogu cá déca astadata cineva se va fi superatu, se fia incredentiatu, cà nu am avutu acea intentiune, ci amu

vrutu si voi voi in tóta viuéti'a numai a usiorá miseri'a poporului romanescu.

Am disu.

Deva, 8. Augustu 1874,

Axentie Severu.

Raportulu cassei dinpreuna cu computurile despre starea cassei asoc. si a fondului academiei cu finea a. 187³/₄.

Prea onorata adunare generale!

Dupa prescisele §-lui din statutele asociatiunei trans. pentru literatur'a romana si cultar'a poporului romanu, amu onore a presentá prea onoratei adunari generale ratiociniulu casei a acestei asociatiuni si a nume dela adunarea generale tienuta in S. Sebesiu in 5. si 6. Augustu 1872, prin urmare pe 2 ani; nepotendu-se tienea in anulu trecut din caus'a epidemiei adunarea generale, pàna la acésta adunare generalé, precum si alu doilea ratiociniu despre sumele intrate pentru infintiant'á academia romana de drepturi, ér' pe acelu tempu, de impreuna cu tóte documentele perceptiuniloru si ale erogatiuniloru, provideute ambele ratiociniuri cu conspectulu despre tóta averea respectiveloru fonduri in obligatiuni de statu si institute publice, relativu la serii, numeri, cupóne si valdrea acelora, prescisu de adunarea generale din anulu 1872 si scontratu din partea comitetului, punendu totu de odata pe més'a prea onoratei adunari generale:

a) Diariele de casa ale ambeloru fonduri.

b) Cartea de auru, in care se inregistrédia numai membrii fundatori, si din cei ordinari aceia carii au depusu odata pentru totu d'a un'a unu capitalu de 100 fl., si mai pe urma membrii onorari.

c) Protocolulu membriloru ordinari dupa alfabetu.

d) Consignatiunea membriloru, carii au solvitu in decursulu acestoru doi ani atátu tacsele curente, càtu si restantie din anii trecuti, precum si anticipatiuni pre 187⁴/₅, spre scopulu cetirei in acésta prea onorat'a adunare generale si spre publicare in intielesulu conclusului adunarei generale din anulu 1868 positiunea protocolulu XXV.

Mai amu de a relatiuná, cà in cass'a asociatiunei se mai afla urmatóriele sume predate cá deposite:

1) Pentru comitetulu nationalu permanentu 353 fl. 06¹/₂ cr.

2) pentru eternisarea laureatulu nostru poetu Andreiu Muresianu 314 fl. 58¹/₂ cr. — plusu interesele conveninde pentru ambele capitale dein 1. Augustu 1873.

3) Unu depositu depusu de inteliginti'a districtulu Cetatea-de pétra, fóra destinatiune apriata de 25 fl. — cu interesele conveninde dein Maiu 1870 — si cumu-cà sumele acestea se afla elocate in cass'a de pestrare din Sibiu,

Sibiu 5. Augustu 1874.

Const. Stezariu,
capit. in pens.
casariu alu asoc.

Raportulu comisiunei esmise pentru esaminarea computuriloru cassei asoc. si ale cancelariei.

Onorata adunare generala!

Subsemnat'a comisiune are onóre a raportá in urmarea mandatului dvóstra despre esaminarea:

1) Ratiociniului pentru perceptiunile si erogatiunile fondului asociatiunei.

2) Ratiociniului fondului academiei,

3) Ratiociniului cancelariei asociatiunei.

Facându-se probe la diferite positiuni, s'au aflatu tóte computurile portate cu o acuratetia deosebita si comisiunea e in placuta pusetiunie a propune, cá onorat'a adunare generale se bine-voiésca pe lenga esprimarea multiamitei, a dá respectiviloru rationanti absolutoriulu recerutu.

In privinti'a postului 3 adeca ratiociniulu despre spesele cancelariei, 'si iea comisiunea voi a apropune, cá pe viitoriu acestu ratiociniu in respectulu sumei neinsemnate se se esamineze numai de cátra comitetulu asociatiunei.

Dev'a in 12. Augustu 1874.

Simeone Balinth.

Georgiu Secula.

Dr. A. Brote.

Muciu.

Filipescu.

Fragmente dein istori'a regimentului alu II-lea romanescu granitariu transilvanu.

(Urmare).

Durat'a pazei dela Campo-Formio (1797) a fostu fórtu scurta. Asia in Martiu 1799 batalionulu I romanescu appare éراسي pe campulu flui Marte si se distinge in câteva batalii crunte; anume la Pfullendorf in 21 Martiu, la Ach et Egen in 24 avù 13 morti; capitanulu Aradi cu 72 ostasi raniti, éra locotenentele Cabalini care se incumatase a inainta prea departe, cade in manile franciloru cu 35 ostasi, dara capitani Lenk et Schwind scapa cu ai sei, spargèndu'si drumu cu ferulu inpumnatu. Indata a dou'a di in 25. Martiu lupt'a se reincrunta, 46 ostasi cadu de nou, locotenentele Berariu, sublocotenentii Deacu et Orescovich cu 150 fetiori sunt raniti.

In alte loviri mai usióre dela Friedberg in 3 Aprile, Koksheim si Brundsmal in 6. Novembre, Mingolsheim in 8, éra in 16 inlainturulu acelei cetati, in 1. Dec. éراسي la Koksheim batalionulu mai avù 9 morti si 62 raniti. In alta lovire ferbente dela Visloch avuta in 3 Dec. au fostu ucisi 24 si 118 vulnerati. Cu acestu pretiu capitanulu Aradi aparà dramulu tieiei de incursiunea inemicului.

In an. 1800 primul batalionu dà peptu cu inemicii in 26. Maiu la Erbach, in 2. Iuniu la Biberach, in 12. Iuniu la Roth, unde capitanulu Lenk fù respinsu cu perdere de 12 morti, 87 ostasi cu locotenentele Harting vulnerati, éra locotenentele Zdelarovicu cu 25 de fetiori ajunsi in captivitate. In 15. Iuniu la Cell cadu morti 12

si 94 raniti; capitanulu Zwillach cu 27 ostasi ajunge in captivitate.

Dupa un'a lovire mai usióra avuta in 1. Dec. la Obach aprópe de Regensburg in Bavari'a, urmédia alt'a mai crunta in 23. Dec. la Grünlach, aprópe de Norimberg'a (Nürnberg), unde venatorii batalionului comandati de locotenentele Itulu in avangarda, aducu pe inimicu in atát'a disordine, încátu batalionulu nostru prenda 650 dein ei, inse cu sacrificiu de 15 morti si 45 raniti impreuna cu locotenentele Michiciu,

Batalionulu alu duoilea dein regimentulu II. a fostu dislocatu dein patri'a sa numai in 9. Septembre 1796, nu inse la óstea renana in societatea fratelui seu, ci la óstea italiana, de unde abia in 1799 fu stramutatu la Renu. Acestu batalionu érá comandatu de maiorulu comite nemtiescu Vostenradt.

Ostasii dein batalionulu alu duoilea inca s'au distinsu in modulu celu mai eminente indata in prim'a batalia avuta la riulu Piave dein statulu venetianu in 30. Octobre 1796. Acolo capitanulu Petru Mehesiu (dein renumit'a familia nobile romanésca dela Bunu) pusu la unu punctu de mare importantia, pe unde avea se tréca francii, lovitu de duoe mii de inemici, a tienutu peptu la peptu cu ei, dela 8 óre demànéti'a pâna la duoe postmeridiane in vederea armatei intregi. Generariulu unguru Liptai, martoru alu acelei lupte cerbicoése si a toturoru dispositiuniloru prudente si curagióse luate de capitanulu Mehesiu, l'a laudatu prin ordinu de di. In acea lovire cadiura morti 7 si vulnerati 15.

In 15. 16. si 17. Novembre alu acelui anu batalionulu alu 2-lea avù se sustienà una dein luptele cele mai feróse si mai heroice, dein câte este óresicum usulu de a le compará cu cea classica dela Termopile. La Areda Venetiei acestu batalionu fù comandatu cá se apere tocma positiunea cea mai importanta dein tóte, pe care déca o aru fi luat francii, cá se póta trece preste podu, armat'a austriacá era se fia incongiurata dein dosu, dupa care nimicirea ei ar fi fostu mai multu cá sigura. Aici comandá insusi Napoleonu Bonaparte. Francii petrinsi de marimea problemei, lovira asupra romaniloru cu adeverata furia. Trei dile intregi, dein diori pâna sér'a tardiu, batalionulu romanescu nu numai a respinsu cu neaudit curagiu si constantia tóte atacurile si asalturile franciloru, ci a si luat in captivitate 350 dein ei. In acea batalia crunta si inversiunata capitani Mehesiu et Nemesiu (totu romanu, dein famili'a transilvana a Nemesieniloru) s'au distinsu intre toti cei-lalti oficiari, atátu prin presentia loru de spiritu, câtu si prin incuragiarea ostasiloru in dulcea loru limba materna, strigandu-le in fia-care momentu de crisa: „Nu ve lasati fetiori, odata si bine fetiori, inainte bravii mei, trageți bine, in carne baieti, dà pe mórte, nu crutiá.“ In acelea trei dile au remasu dein batalionu, capitanulu Wagner si 135 soldati morti, éra capitani Nemesiu, Mehesiu, Carvath, locotenentii Schmidt et Bobu, stegariulu Reu si 653 soldati au fostu raniti, capitanulu Lange cu 45 de fetiori ajunsera in captivitate; dein cei raniti greu au mai moritu in câteva dile 260, si asia apararea podului a costatu viéti'a la 395 de ostasi romani! dara positiunea fu tienuta, podulu aparatu si armat'a imperiale salvata.

Cei carii luptasera immediatu la capulu podului, au fostu stegariulu Reu, sergentulu Gavriilu si ductorulu (Führer) Hertzeg cu cetisiórele loru, preste care francii n'au potutu trece cu nici unu pretiu.

Acea fapta bellica extraordinaria dela Areda fu laudata si recomandata prin ordinu de dî, cá exemplu de imitatie de cátra generariulu en chef baronulu unguurescu Alvinczi; éra ceea ce inaltia si mai multu glori'a batalionului alu duoilea romanescu, este relatiunea generariului Napoleonu Bonaparte inaintata cátra Directoriulu republicei, in care densulu admira fórté multu constanti'a si heroismulu acelu batalionu si adaoge, cá numai resistenti'a in adeveru martiale ce a intempnatu dein partea lui, ilu aduse in imposibilitate de a inconjura si a sfarma tóta armat'a imperiale. Chroni-carii punu iu gur'a lui Napoleonu unu veridictu care tiene, cá Austri'a are soldati fórté bravi, cá inse comandantii nu'si pricepu vocatiunea loru. In Iuniu 1859 colonelulu Davidu Ursu inca a tienutu la satulu Solferino cu cinci companii, ceva calarime si 1 bateria, dela 3 óre dim. pâna la 7 unu corpu intregu pe locu, dara comand'a suprema austriaca a lasatu se tréca acelea óre scumpe cu totulu nefolosite, si rezultatulu dilei aceleia este cunoscutu.

In Ianuariu 1797 batalionulu alu duoilea fusese comandatu la Rivoli et Monte Baldo in provinci'a venetiana, unde in 16 et 17 luà cu asaltu duoe redute, la care avù 17 morti, éra vicecolonelulu comite Woestenradt, capitanulu Remeteanu, locotenentii Bolintu si Deveanulu cu 45 ostasi au fostu vulnerati.

In Martiu batalionulu acesta strabatusé in Helveti'a, pâna la Graubünden, unde in bataliile dein 12 et 15 capitanulu Lange si 35 ostasi au remasu morti, éra 56 vulnerati.

Dupa pacea dela Campo-formio ajunse si acestu batalionu in garnisóna de pace, inse éراسi numai cá in armistitiu, spre a'si reintregi liniile sale rarite prin atâti frati de arme sacrificati furiiloru omenesci. Dupa reinceperea versarei de sange in an. 1799, batalionulu alu duoilea appare tocma in Piemontu la Zusca, unde in conflictulu dein 30 Aug. avù 7 morti si 12 raniti inpreuna cu locotenentele Rechlând.

Mai tardiu acelu batalionu inca fu dislocatu la óstea renana si asediatu in cetatea fortificata Ulm, unde la eruptiunea dein Iuliu stegariulu Barbu si 5 ostasi remanu morti, éra 13 raniti.

Batalionulu alu treilea dein regimentulu II. fu scosu dein patri'a sa totu in an. 1796 tómn'a, pre candu fusese concentratu la S. Sabesiu pentru exercitiu, de unde in 1. Octobre fu pornitu in marsiuri fortiate la óstea dein Itali'a, unde pusu sub comand'a maiorului Bohaciu, in 16. et 17. Novembre, a intratu mai antaiu in focu la Albaredo, si dupa lupte feróse a luatú dela inemicu unu tunu si unu caru cu munitiune, au avutu inse 12 morti, 44 vulnerati, éra 14 au fostu prinsu.

In batali'a cea mare dela Rivoli dein 14. Ianuariu 1797 batalionulu alu treilea si alu duoilea avura sórtea cá se combata impreunate, cu atâta potere si bravura, in câtu principele de Reuss in calitatea sa de generariu locotenente

maresialu le dede prin ordinu de dî urmatoriulu testimoniu: „Me simtiu obligatu in poterea oficiului meu, cá batalionulu romanescu (valachicae phalangi) dein Transilvani'a, care stà sub comand'a domnului maioru Bohaciu, se'i dau atestatu, cá acelasiu, impreuna cu unu altu batalionu romanescu (alia phalange Valachica) ce stà sub comand'a domnului maioru comite Woestenradt, in batali'a dela Rivoli comissa in Ianuariu 1797 au desvoltatu virtuti militare dein cele mai eminente, nu numai in momentele candu au ocupatu redutele cu asaltu, ci si in ordinea regulata de batalia, care s'a restauratu sub aceleasi redute intre grândin'a de glontie ce se aruncá de cátra inemicu asupra loru; anume dn. maioru Bohaciu prin promptitudinea sa personale, prin inbarbatarea ostasiloru si prin labóre neobosita, au adaosu mai multu la reusita. Ceea cu afu cu cale a marturisi si a confirma in poterea oficiului meu. Görz, 17. Ianuariu 1797. Henricu 15 Principe de Reuss, locotenente maresialu de campu.*)

In acea batalia dela Rivoli batalionulu alu treilea avù 13 morti, capitanulu Remeteanu ranitu greu, locotenentele Deveanu mai usioru, 37 fetiori raniti si 18 ajunsi in captivitate.

In 31. Ianuariu in retragere pe la Cavalese pe valea Flamese inainte, apoi cu ocaziunea trecerei preste muntele Penzer la Sterzing in Tirolu, acestu batalionu a perduto 47 de ostasi cadiuti in manile franciloru, dein cauza cá fómea si golatatea le infransese poterile. Totu in acea nefericita retragere dein-cóce de Sterzing au remasu morti stegariulu Siupu cu 6 fetiori locotenentele Wegetzky vulneratu si prinsu, stegariulu Wilöz si 25 ostasi raniti, 28 perduto fóra urma. Cu tóte acestea perderi, acelu batalionu a trebuitu se se pórté de minune in acea retragere, ceea ce se cunósce curatu dein duoe ordine dî, si anume ordinulu generariului B. Wukassowich cu dat'a dela Niederndorf 27. Iuniu 1797, in care spune cá batalionulu alu treilea romanescu, precumu in tóte loviriile câte avuse cu inemiculu, asia si in lovirea dein 2. Aprile dela Mittelwald avuta in vederea armatei intregi (in conspectu totius exercitus), au adusu servitii essentiali si au datu documente excelente de prudentia si bravura (prudentiae et fortitudinis insignia documenta); de aceea generariulu se simte obligatu a face cunoscutu maiorului, corpului oficiariloru si la tóta ostasimea dein batalionu, cá locotenentele maresialu br. de Kerpen a fostu fórté multiumitu cu portarea acelu batalionu; in fine generariulu Wukassovich

*) Vi Officii me obstrictum sentio, tertiae phalangi Transylvanico-Valachicae, moderamini Domini supremi Vigiliarum Praefecti Boháts creditae, attestari, quod eadem una cum alia phalange Valachica sub directione Domini supremi Vigiliarum Praefecti Comitiss a Woestenradt constituta, in proelio Rivoliensi, mense Ianuario 1797 commisso, non solum in occupandis ibidem constitutis propugnaculis, sed etiam in recto, et sub vehementissima scloporum hostilium ejaculatione in proxima supra-fati propugnaculi distantia redintegrato ordine strenuam, egregiamque suam virtutem exhibuerint, imprimis vero Dominus supremus Vigiliarum Magister Boháts personali sua promptitudine. et militum excitatione, indefessoque labore in hanc rem plurimum contulerit, quodipsum attestandum et confirmandum vi Officii duxi, Görz 17-a Ianuarii 1797.

Henricus 15. Princeps Reus,
Campi-Mar. Locumten.

inchiaie dicându, că nimicu nu doresce mai ferbente, decâtu că se aiba honóra de a i se da acelu batalionu sub comand'a lui.*)

Vine inse loc. tenentele maresialu br. Kerpen că se spuna lunei, prin altu ordinu de di, de dato Tridente (Trient), 17 Iuliu, că acelu batalionu pre cătu a statu sub comand'a lui, s'a distinsu, in mani'a toturoru adversitatiloru, cu prudentia, barbatia, si curagiu extraordinariu.**)

De aci incolo acestu batalionu inca se bucurà cevasi de scurt'a pace dela Campo formio, care inse ar merita numai numele de armistitiu.

Dio'a dein 6. Martiu 1797 este trecuta in Annalile europene că di stigmatizata prin perfidia si proditione. In acea di generariulu republicanu Massena calcandu preste tôte legile bellice care se observa intre popórale civilisate, atacà óstea austriaca pusa sub comand'a generariului br. Auffenberg pe neasteptate, fóra a renuntia armistitiulu si fóra a denuntia bellulu in regula. Auffenberg incongiuratu dein tôte partile, dupa incercari vane de resistentia cadiù in captivitate aprópe cu totu corpulu seu de armata. Batalionulu romanescu se incercà se sparga p'ntre inemici, dara intre 12 si 15 Martiu cadiendu 25 de soldati morti si 40 vulnerati, calulu maiorului impuscatu sub elu, restulu companiiloru ajunse in disordine, cadiura si ele in captivitate, dein care au scapatu numai in Iuliu. Maiorulu Bohaciu si ceilalti oficiari cãti s'au reintorsu dein Franci'a, readunara resturile companiiloru, care apoi fusera dislocate in tienutulu cetatiei Ulm; mai tardiu inse batalionulu fu stramutatu éراسi in Itali'a la Turinu, unde conveni cu alu duoilea batalionu. Amenduoe s'au intaritu prin cameradi adusi dein Transilvani'a; dupa aceea in 22. Dec. se tramisera de nou la óstea renana, unde pe la 14. Februaru 1800 ii aflamu la Illertisch.

In 9. Iuniu 1800 batalionulu alu treilea fu comandatu că se ia si se strice siantiurile dela Offenhausen, ceea

*) Quum Dominus supremus Vigiliarum Praefectus Boháts cum sibi credita tertia phalange Transylvanico-Valachica in cunctis cum hoste conflictibus, imprimis vero secunda Aprilis a. c. ad sylvam Mittelwald dictam, in conspectu totius exercitus realia praestiterit servitia et insignia suae prudentiae et fortitudinis documenta dederit — obligatum me agnosco Dominum supremum Vigiliarum Praefectum, et integrum Officialium Chorum, atque universam hujus phalangis militiam de gratiosa Domini Campi Mareschalli Locumtenentis Baronis a Kerpen complacentia certos reddere, eo addito: quod ego nihil ardentius exoptem, ac honorem, eumdem praefitulum Dominum supremum Vigiliarum Praefectum, ejusque phalangem strenuam sub meo regimine habendi. Niederndorf 27-a Junii 1797.

B. Wukassovich,
G. M.

**) Tertia phalanx Valachica sub regimine Domini supremi Vigiliarum Praefecti Boháts constituta, quamdiu meis copiis conjuncta fuit, se omni occasione, ut strenuos belligeros decet, exhibuisse, cujus rei singularia specimina dedit in proelio 2-a Aprilis an. c. inito, ut non obstantibus variis adversitatibus, et inimicis tempestatibus, indefesso fervore, et summa audacia se distinxisset, prout etiam super strenua Domini phalangis Commendantis, ejusque Dominorum Officialium cooperatione, plenam meam et indubitam fiduciam, et animi complacentiam hisce notam facio.

ce s'a si intemplatu fóra altu impassu, decâtu că maiorulu fu ranitu si trei ostasi cadiura in captivitate.

In 1. Decembre acelasiu batalionu participà la lovirea dela Obbach, unde locotenentele Tonciu cu una divisiune a prinsu unu oficiariu si 54 soldati francesci.

In 2. Decembre lovirea dela Lehnfeld fu mai crunta, inse si mai gloriósa pentru batalionulu nostru, că-ci dupa lupte de trei óre inemiculu fu luat la fuga, inse asia, că comandantele, 22 oficiari si 870 soldati republicani au cadiutu in captivitate la romani, carii dein partea loru avura 8 morti si 13 raniti. Locotenentele maresialu comite Klenau multiam batalionulu pentru acea victoria prin ordinu de di.

In batali'a dein urma a campaniei dein 1800 intemplata la Feucht, acestu batalionu mai perdù 5 morti, 19 vulnerati si 8 ómeni in captivitate.

Dupa pacea inchiaeta de nou in 15. Februaru 1801, precumu celelalte trupe confiniarie, asiá si regimentulu II. confinariu romanescu s'a reintorsu in patri'a sa. Candu a trecutu acestu regimentu prin Clusiu, comitess'a Susan'a Nemesiu, veduv'a comitelui Haller, ajutata de mai multe dómne si barbati, a datu in onóra lui unu ospetiu mare, éra cu acea ocaziune compatriotii romaniloru au adeveritu in faci'a lunei, că ostasii de nationalitate romana sciu se móra că eroi pentru patria si tron, de unde aru fi potutu inchiaie fórté usioru, că aceiasi ostasi aru scí se móra inca si pentru libertate, si pentru existenti'a si solidaritatea nationale.

In campaniele austro-francesci deintre 1793 si 1801 perderile regimentulu nostru alu duoilea au fostu dein tôte trei bataliónele de 1534 ostasi, carii adaosi le cei 1218 remasi in campani'a turcésca, numerulu totale alu perderiloru a fostu in 13 ani: 2752. La cifr'a acésta se se mai adaoge numerulu celoru morti in bataliile urmate dela 1805 pana inclusive in an. 1814, si vomu afla că acela trece preste 3000.

Artileri'a regimentelor confiniarie formata in trupa separata la 1793, a operatu mai virtosu in campaniele dein Itali'a, si anume in 25. Martiu 1795 in lupt'a dela Tauffer dein Tirolu. Dela 10 pana in 22. Iuliu 1799 la bombardarea Alexandriei. In 15. Aug. 1799, in batali'a cea mare dela Novi. In dilele de antai ale lunei Decembre aceluiasi anu la Cunione, Genua si Mantua.

Pacea dein 1801 a tienutu abia 4 $\frac{1}{2}$ ani, in care tempu regimentulu alu duoilea inca s'a restauratu si reintregitu prin soldati teneri. In 15. Augustu 1805 bataliónele fusera concentrate pentru exercitiu si revista intre comunele Borgau, Suseni si Salva, pre candu deintr'odata in 22. Aug' duoe dein trensele fusera puse in marsiu acceleratu asia, in cătu pe la 12. Septembrie ajunsera in Austri'a superióre, in regiunile riului Enu (Oenus, nemt. Inn.) Intr'aceea armat'a lui Napoleonu apucase a strabate in provinciele austriace si ostile imperatulu Franciscu se aflá preste totu in retragere spre Vien'a; asia bataliónele romanesci inca au fostu comandate se tréca riulu inapoi, si anume intre cetatea Wasserburg si intre Orenburg alu duoilea, éra pe la Postenheim a antailea; dara trupele francesci le ajunsera, si in iutile loviri ce avura, duoi ostasi au cadiutu morti, 5 raniti, 28

prinsi. După închiaderea păcii, cele două batalioane ajunseră până în 28 Februarie 1806 érași pe la casele lor.

În Septembrie 1805 între alte înaintări câte s'au făcutu anume pentru oficiali de statu majoru, capitanulu Petru Mehésiu fu înaintatu la rangu de maioru, ceea ce dein timpurile acelea se însémna că unu casu dein cele mai rari, că adeva unu romanu se ajunga în armata mai susu de rangulu unui capitanu. Într'aceea dein famili'a Mehésiu apucăseră a ési în dilele imperatului Iosifu II. câțiva barbati distinsi, precumu a fostu Mehésiu secretariu de curte, auctoriulu documentului nationale cunoscutu sub titlulu *Supplex libellus Walachorum*, canoniculu Mehésiu, traductoriu alu unoru carti theologice, camerariulu Mehésiu dela Zlatna s. a. Frumósa familia, dein care potu se éssa atâti barbati distinsi.

Cu Mehésiu se mai făcú maioru inca și capitanulu germanu Kraitner, care a lasatu suveniru placute în regimentu. Anulu 1805 fusese unulu dein cei mai nefericiti. Nu a fostu de ajunsu departarea barbatiloru dela familii, au mai cadutu și ploii neconținute, éra pe tempulu secerei în ținuturile muntene a și ninsu, în câtu secerătoriile trebuia se scuture manunchii de nea; fenulu în parte mare a putreditu, éra papusioiulu a fostu culesu udu și necoptu. Afóra de acestea calamitati, pre câtu tempu regimentele de linia inca fuseseră scóșe dein Transilvani'a, batalioanele confinariu remase în țiera au fostu dislocate pe la cetati; asia a casa au ramasu mai multu numai femeile și betranii. Între asemenea împregiurnri colonelulu, și mai virtosu maiorii batalioneloru trebuia se se ocupe și de interesele materiali a le populațiunei.

După trei ani, miscările bellice se reincepură în Poloni'a. Preste pușinu Napoleonu érași plecă cu armat'a sa spre Viena. Bellulu era declarat. Asia în 28. Februarie 1809 batalionulu românescu care stá sub comand'a lui Kraitner, fu pornitu spre Poloni'a și în 9. Aprile ajunsu la cetatea Cracavi'a, unde generariulu Barnowatzky ilu dislocă în apropierea fortăreței, éra arhiducele Ferdinandu ilu luă în revista și'lu laudă atātu pentru bun'a ordine, câtu și pentru că era bene instruitu și exercitat. Dupăce Ferdinandu stramută castrele la Varsiavi'a, batalionulu nostru în 14. Aprile inca fu dislocatu împreuna cu celelalte trupe.

În 17. Aprile lovindu-se calarimea imperiale cu ulanii poloniloru, venatoriulu Darie Rosca dein comun'a Poieni prinse unu ulanu calaretiu și în naivitatea sa românescă, ilu duse arhiducele Ferdinandu, că se ilu făca prezentu.

Cu totul alta afacere bellica avú se sustinea batalionulu românescu îndata în următoriile zile a le lui Aprile. În 19. Aprile se decisé împresurarea (obsidiunea) Varsiaviei. Într'aceea batalionulu anteiu dein regimentulu II. românescu inca ajunsese dein Transilvani'a în castre. Ambele acestea batalioane intrunite, în 25. Aprile fuseră expuse cumu amu dice, în gurile tunurilor Varsiaviei; totuși în acea zi numai unu soldatu a fostu ucisu. În 26. Aprile nóptea pe la 1 óra generariulu polonu Kamentzky atacă regimentulu românescu în padurea pe unde acesta era se tréca. Mai antaiu i se opuseră numai două plotóne sub comand'a locotenentelului primariu Iliciú; vedindu inse că foculu se în-

cinge dein parti diverse, mai intrara alte două sub comand'a stegariului Morariu. Acelea patru cete mici ținura foculu pe unu geru înfricosiatu până la 4 óre demánéti'a, cu perdere numai de 1 mortu și 9 raniti. Inemiculu se retrase pușinu, inse numai că pe la 6 óre se se reîntréca cu poteri înduoite și ajutatu de artileria. Pe la 1 óra, acea una semi-compania românescă postata de câtra suburbea Prag'a, fu lovită dein dosu. Atunci compani'a comandata de Iliciú și Morariu perdiendu'si directiunea p'ntre stratele necunoscute, între focuri neconținute se retrase până la casele principelui Radzivil, unde lovită de nou și de aprópe, Morariu cadí în captivitate la poloni, éra Iliciú restaurandu ordinele și batendu-se mereu dein strada în strada, ajunsé până la grosulu trupeloru austriace, care acuma fuseră constrinse a intra tóte în focu, inse lucru aprópe inesplicabile, fóra tunuri și fóra calarime; pentrucă husarii unguresci comandati de comitele Hotitz în aceeși nópte fuseră batuti fórté reu și luati pe fuga p'ntre paduri și locuri baltóse necunoscute, pe unde intrasera orbesce, că orice trupa batută de Ddieu cu comandanti miserabili. Asia dara trupele pedestre austriace lipsite de orice ajutoriu energiosu, se mai ținura barbatesce până la 10 óre înainte amiediei, pre candu li se anunțiá, că husarimea scapase numai că prin urechile acului de perire totale, condusa de doi husari, carii dein întemplantare cunóscea locurile; prin urmăre se retraseră tóte regimentele dela Prag'a. Dein batalioanele românesci, au ajunsu în captivitate locotenentele Adamoviciu, stegariulu Morariu, mediculu Ohr, chirurgulu Wilhelm și 169 de soldati.

Dein tóta descrierea acelei batalii esse, că lupt'a dein acea nópte și demánétiá sustinută de romani, a salvatu trupele imperatesci de unu periculu neasemenatu mai mare de câtu a fostu simpl'a retragere dela Prag'a. Acésta se cunósce mai virtosu dein fapt'a arhiducele Ferdinandu, carele îndata a două di, în 27. Aprile, laudă prin ordinu de di portarea trupeloru, éra soldatiloru li se dete carne și vinaru gratis; totu-odata pe locotenentele Coppiciu și pe 50 de venatori romani, carii steseră în acea di sub comand'a generariului br. Mohr, pentru meritele castigate la Prag'a Varsiaviei, îi recomandă de a dreptulu la împératulu Franciscu, că pe unii carii s'au distinsu mai multu decâtu alții.

În două septemani trupele austriace fiindu restaurate și provideute cu artileria mai multă, au reinceputu hostilitățile la Varsiavi'a. Pe la 16 și 17 Maiu batalioanele românesci inca se află în faci'a inemiciloru. În acelea zile venatoriulu Ioanu Dragusiu observandu, că doi poloni și mai alesu unu francu făcu multe stricatiuni prin exactele lor ținutiri, își propuse că se impusce pe toti trei; 'ia și impuscatu pe toti trei de pre unu podu; dara preste pușinu fu ranitu și elu prin unu glontiu de tunu. Generariulu Mohr donă bietului Dragusiu unu galbinu de aur; atâta totu.

După alte scaramusie mai usióre dein 2 et 10 Iuniu, îndata în 11 aflandu-se românii dislocati la Szolkoska-Wala, trei companii românesci ajutate de ceva calarime, se începă de trei ori asupra cetei inemice de 1500 ostasi care stá în faci'a lor, și nu se lasara, până nu o sparseră, luandu'i și câteva tunuri și mai multi prinsi, alții raniti și morti.

In 21. Iuniu maiorulu Kraitner a fostu comandatu in avangarda cu trei companii romanesci si cu unu escadronu de calareti si a inaintatu pâna la Konsky, unde s'a lovitu cu inemicii, perdiendu 6 fetiori in captivitate si 2 raniti.

In 11. Iuliu batalionulu lui Kraitner ajunse pâna la Xoncz, unde pusu fiendu in arieru-garda, tóta dio'a stete expusu la puscaturele de tunuri, pâna candu sér'a intrà in focu alaturea cu calarimea si tienù la lupta pâna nóptea tardiu. In 14. Iuliu ajungèndu la Cracavia in siantiurile de impresurare, totu intre puscaturele inimicului, in fine, cetatea batuta tóta dio'a de austriaci si de rusi, cadiù in potestatea acestora.

Alte conflicte si scaramusie mai mici, intemperate pâna in dio'a inceperii armistiului, le trecemu cu vederea. Dupa inchiierea pazei dein 12. Decembre trupele se reintórsera in statiunile loru, si bataliónele nóstre inca ajunsera in Ianuaru 1810 in patri'a loru, unde au petrecutu éراسi numai duoi ani pe langa ocupatiunile loru usitate.

In a. 1812 Napoleonu Bonaparte decisu a sfarma, cumu dicea elu, colossulu septemtrionale, a declaratú Russiei bellu, si a plecatu asupra'i cu armata dein cele mai mari. Imperatulu Austriei care acumu ii era socru, sub specie de ajutoriu a scosu armata de observatiune cá de 80 mii. Atunci regimentulu alu II-lea romanescu fu pusu de nou in miscare. Concentratu mai antaiu intre comunele Iadu si Borgau, fù trecutu prin revista, dupa aceea batalionulu 1 plecà in 20. Aprile sub colonelulu Lenk la Galiti'a, de unde se reintórse numai in Iuliu 1813, pentru cá se fia dislocatu in garnisónele transilvane, si anume trei companii la Brasiovu, dein caus'a clumei, care in urm'a campaniei ruso-turcesci de siese ani isi ridicase éراسi capulu in Romani'a. Batalionulu alu duoilea fu tramisu éراسi la Itali'a, unde

In lovirea dein 28. Octobre 1813 la Marco Pievo se ranira locotenentele Morariu si 7 soldati; in 20. Novembre la Veza sergentu-maioru Boreocellu si 20 soldati cadiura in captivitate. In 27. Novembre divisiunea comandata de capitanulu Marinovicu unita cu militi'a nationale la Vumiglio reocupà fortarèti'a Tonale, prinse si unu oficiariu si 49 calareti corassati. Aprópe de Laco de Garda corporalulu Ionica Bichisianulu cu 20 de ostasi dein compani'a capitanului Mayer, aruncanduse asupra unei companii de inemici, o scóse dein positiune, ii luà unu tunu si deschise ostasiloru drumulu cá se póta face requisitiune de victualii, pre candu nu mai avea de mancare. Ionica fu decoratu cu medalia de argentu.

In 7. Decembre operandu in Val Camonica sub Monte Tonale, stegariulu Stefani fu ranitu greu, locotenentele Scheidel, chirurgulu Pálfi si 40 soldati ajunsera in captivitate.

De aci incolo preste érna operatiunile bellice au fostu mai puçine pâna in 16. Feb. 1814, dio'a bataliei dela Salo. In acea di, batalionulu romanescu separatú de grosulu armatei, insoçitu numai de puçina calarime, lovitú de cátra vice-regele Italiei cu trei batalióne de granadiri si cu trei scadróne de calareti, trebui se se retraga pâna la Toscolano cu perdere de 35 soldati morti. A dou'a di in 17 se restaurà lupta si mai crunta, in care capitanulu Branowatzky fu ranitu, locotenentii Bertleff (sasu) si Motiu, stegariulu

Stefanovicu cu 5 sergenti majori si mai multi soldati cadiura in captivitate. Generariulu comandante comite Belegarde mirandu-se de acelu atacu furiosu, intrebà pe senatulu dela Salo despre caus'a care irritase pe viceregele asia multu in contra batalionului romanescu, in câtu se mérga in persóna si cu atàta potere asupra lui. Respunsulu senatului fu: „Acelu batalionu a impuscatu pe mai multi oficiari de frunte si chiaru pe adjutantele viceregelui.“

Bataliónele romanesci avea venatori minunati, carii oricandu ochià, nenerià. De aici si strigarea cunoscuta in Transilvani'a, care se audià dein gurile insurgentiloru in 1849: „Motiule, hotiule, nu pune pusc'a la ochi.“ Pusc'a este arma excelenta, in man'a celui care o cunoşce si o scie tracta.

Dupa pacea dein 19. Aprile 1814 bataliónele romanesci s'au intorsu éراسi in patri'a loru, pentru cá se nu mai éراسi pâna in a. 1846. In periodulu de ani 33 imperiulu nu mai venise in strimtóre atàtu de infricosiata, in câtu se'si calce cuventulu datu in 1763, cá pe militi'a confiniaria nu o va trage dela destinatiunea sa si nu o va scóte in tieri straine.

(Va urmá)

Diferitele datine pentru asiedierea mortiloru, cu privire la arderea cadavreloru.

Trei profesori-medici italiani: Polli in Milano, Gorini in Lodi si Brunetti in Padua au pusu de cu-rendu in miscare spiritele muritoriloru cu o idea, ce tinde a reformá o datina, carea de mii de ani e practicata la tóte popórele, cari au ajunsu la óresi-care gradu de civilizatiune. Intrég'a presa européna, barbati de competinta specialitate, institute de acéstasi natura, brosiure numeroşe destinate poporului, in fine chiemati si nechiemati, fia-care din alu seu punctu de vedere, aici cu o satisfactiune triumfatórie, colo cu unu scepticismu rece, mai incolo cu o fanatica gróza ni vestescu cá suntemu in ajunulu unei importante reforme sociale, cá adeca ni se voru arde corpurile!

Facia de acésta revolutiune a spiritelorú, de care e cuprinsa intrég'a lume civilizata, se vedemu o parte a ei, natiunea romana, care actitudine si-a lúatu? — Nici una! — O mórta indolintia este totulu ce observamu in sinulu acelui poporu, care se gerédia de falnica descendintia a acelei glorióşe ginte, la care idea, acum resuscitata de ratiunea sanatósa, era generalisata si ocupá locu intre datinele, din care noi multe amu pastratu pâna in diu'a de astadi!

Fia cá idea arderei cadavreloru inca nu e destulu de latita, cá in fapta nu e nicairea introdusa, séu cá dóra dein principiu nu ne simtimu entusiasmati pentru densa; o nepasare atàtu de apatica nu ni este permisa, cá-ci acésta ar dovedi cá nu suntemu in curentulu evenimentelorú, ce este analogu cu regresulu!

Adencu miscatu de acestu frapante adeveru, cutediaiu insumi, in lips'a altoru poteri mai competinte,

a încercá se atragu asupra acestui obiectu atentiunea romanimei adunate aici la nobilulu indemn alu asociatiunei transilvane, care in acestea tempuri de nevoi este fal'a si mangaierea intregii romanimi de dincóce de Carpati.

Inainte de ce a-si trece la adeveratulu meritu alu temei, fia-mi permis a me oprí putientelu la momentuosulu actu alu mortii.

Sórtea tuturoru corpurilor organice culminédia in dissolutiune. Astu-feliu numimu acelu stadiu de transitiune, in care elementele care au compus intregulu — relacsandu legatur'a ce le-a conciliatu, adeca poterea vitala — se descompunu, incetandu astu-feliu tóte functiunile loru. — Omulu cá organismu urma legiloru aceleasi naturi. — „Candu s'a stinsu ultim'a schintea de viétia, si candu a incetatu si intiepenitulu cadavrului, atunci se incepe o noua lucrare. Germeii vii, cari s'au sporitu pe deasupr'a, precum si in internulu cadavrului, se desvolta, se multiescu, strabatu in tóte particellele organismulu, si acolo operédia o descompunere completa a tieseturiloru si a sucuriloru; acésta e putregiunea.“*) Cu alte cuvinte, organismulu in acestu stadiu se dissolve in ultimele elemente chemice, din cari era compusu, si acésta numai dupa estrem'a enervare a poterei vitale. Ce va se dica acésta potere vitala, in essenti'a ei nu o cunoáscemu; scimu atáta cá e o sublima o suprafirésca, neveditá daru la tóta clipit'a simtita potere, carea creadia, sustiene si derima. Acést'a e bas'a religiunei Brahminiloru, cari credu intr'unu dieu creatoriu Brahma, in altulu conservatoriu Visnu, si in alu treilea derimatoriu Siva. Acésta eterna lege a naturei a datu nascere si credintiei despre peregrinarea sufleteloru, cá-ci din materi'a pravusita a omului crescú si se nutescu alte corpuri organice, plante, animale.

Devenindu omulu prin mórte nu numai nefoliositoriu celoru remasi in viatia, ci chiaru stricatiósu pentru densii, — delaturarea lui din sinulu acelora, între cari nu mai avea locu, o impunea insasi natur'a lucrului.

Asiediarea, respective delaturarea cadavreloru omenesci, s'a practiacatu in mai multe moduri

In tempurile cele mai antice, la popórele din testamentulu vechiu, si anume la Egipteni aflámu practiacata cu predilectiune imbalsamarea mortiloru. Fanatic'a iubire ce domniá in viati'a patriarcala la popórele din biblia, mai vertosu facia de capii familiari, nu incetá nici dupa mórtea acestora, si acésta aderintia ei o manifestau prin aceea, cá cadravele loru nu le lasau se putrediesca, ci se nesuiiau a le conservá celu puçinu in form'a loru esterióra cátu se poté de indelungatu. Posibila era acésta procedura cu atatu mai vertosu, cá-ci erau in posesiunea

unui medilocu nóue necunoscutu, care asecurá conservarea figurei pentru sute de ani.

Mai tardiu aflandu cá acestu modu pretinde tempu multu si spese enorme, Egiptienii avisati si de impregiurarile locali, clim'a cea ferbinte, ei introdusera mumificarea. — Corpulu fóra viatia se asiedia intr'unu arbore scorbuosú séu in altu locu acomodatú, unde apoi de arsit'a sórelui séu de inalt'a temperatura a aerului atmosfericu evaporandu tóte sucurile cadavrului, aceea ce remane e o masa compacta, tiépana, uscata, care se numesce mumia. Asemenea mumii se potú vedé in tóte museele antropologice, aspectulu loru insa nu credu se însufle vre-o pietate europénului!

Cumu-cá arderea cadavreloru in Egiptu nu se practiacá, e fórté naturalu, déca considerámu marea lipsa de lemne, de care suferu acelea provinci. — Éru inmormentarea in solulu celu ferbinte si nasiposu ar' produce probabilmente acelasi efectú alu mumificatiunei.*)

Intierinarea (inmormentarea) séu asiediarea in pamentu a mortiloru este o datina dintre cele mai vechi, si e cea mai respandita. In evulu anticu ea era practiacata mai vertosu de evrei. La Romanii vechi pe unu tempu inca era in usu, dara cultulu cadavreloru degenerase intr'atata, in catu ele se inmormentau in mediloculu orasieloru, ba chiaru le pas-trau balsamate si prin case. Urmarea acestui abusu nenaturalu a fostu, cá Roma fu bantuita de o ciurma teribila, candu apoi intierinarea se oprise si arderea cadavreloru in genere se decretase prin lege.

Pentru crestinií cei d'antaiu inmormentarea era fórté bine primita, cá-ci esecutarea ei se potea indeplini fóra nici unu sgomotu. — Isusu insusi fiindu inmormentatu**), generalisarea intierinarii la popórele crestine usioru o potemu esplicá. Fia-care crestinu voiá a se impartasi de aceleasi cerimonii, de cari avú parte salvatoriulu seu; mai tardiu apoi ele trecura in cadrulu cultulu religiosu, de si urme despre aceea cá Isusu ar' fi impusu intierinarea, nu se afla in scriptele sante. Mai in urma ratiunea inmormentarii se argumentá prin aceea, cá se se faca posibila invierea, cá si candu acea potere, care e capace a insufflá viatia in putregaiu, nu tocmai asia ar' poté inviá ori ce alta materia mórta.

*) Emeritulu professoru Arányi in cursulu prelegeriloru sale din anatomi'a patologica, ni-a aratatu mumi'a unui capitanu inmormentatu in Bud'a pe unu locu nesiposu si care era continuu in fati'a sórelui. Acelu capitanu fu paremi-se dupa 50 de ani desgropatu si cá unu fenomenu raru in Europ'a, transportatu in museulu pato-anatomicu alu universitatii dein Bud'a-Pest'a.

**) Acésta inmormentare insa a diferitu de cele astadi generalminte usuate prin aceea, cá in locu se se asiedie inmediatu in grópa, corpulu s'a pusú in pétra scobita, asemenea datinei ce domnesce si astadi in Barceloua si alte orasie spaniole.

*) Fernande Papillon „Physiologie de la mort“ in „Revue des deux mondes“ 1873.

Dar' se cercamu cari suntu motivele ce au potutu revoltá spiritele invetiatiatoru si a toturoru ómeniloru descepti contra unei datine de mii de ani exercitate?

Reflectandu la multele si grelele inconveniente cu cari e impreunata intierinarea cadavreloru, si pe cari numai progresulu seclului nostru le-a potutu descoperí si apretiuí dupa valórea loru: nu scimu careia se-i insusimu momentuositatea cea mai mare. — Salubritatea publica este fóra indoieála ce ni atrage in primulu locu atentiunea. — Acésta dein anu in anu totu mai cumplitu atacata, a pusu in miscare energica intregulu aparatu alu barbatiloru de specialitate din tóta lumea. Dara cum nu, candu morburu sporadice devinu epidemice, ér' cele epidemice, locale! Coler'a, plag'a infricosiata a nóstra, care mai de multu numai raru veniá se-si secere viptimele, acelu morbu epidemicu in *deceniulu dein urma pare a fi devenitu pentru Europ'a endemicu, se pare a'si fi mutatu inspaimantatoriulu cuibu in mediloculu foculariului culturai. — Afara de aceea Ungari'a, Transilvani'a, Romani'a, va se dica teritoriulu pe care locuiescu Romanii, este mai in fia-care anu bantuitu de friguri tifoide, intermitente etc., devenite epidemice. — Sciinti'a medicala fatia de acestea desastre apare ilusória, increderea poporului in medicu dein ce in ce totu scade.

Intre astu-feliu de impregiurari sinistre nu e mirare, déca si poterile domnitóre s'au implutu de grigia pentru sórtea popóraloru, cari macelate in tempu de resbelu de feru si de focu, suntu in tempu de pace decimate prin epidemii.

Eflusulu acestoru desastre este intr'altele si actualulu congresu internationale alu mediciloru care numai ce'si incheia activitatea in Viena. — Guvernatorii destineloru popóreloru au inceputu in fine a recunósce, cà pentru igien'a publica trebue facutu mari sacrifice, si astu-feliu s'au pusu tóte poterile in lucrare pentru eruarea si delaturarea causeru cari bantuiá atatu de multu sanatatea cetatieniloru.

Acumularea cadavreloru omenesci la cateva urme sub nivel'a pamentului, acolo principalminte, unde numerulu locuitoriloru e mare, s'a doveditu de un'a dintre capitalele cause pentru destrugerea sanatatii. — Din cimiterie se respandescu emanatiuni pestilentiale, cari otravescu cu incetulu, dara cu atatu mai eficace.

Se cercamu insa mai de amenuntulu, cum devinu „holdele Domnului“ foculariu de infectiune pentru acei fi ai sei, cari inca n'au intratu in sinulu loru?

Éta cum!

Cadavrulu se asiédia in o adancime de cateva urme, si apoi se astruca, inchidiendu-se cu densulu si o cantitate de aeru atmosfericu, care a intratu in co-sciugu, cripta, etc. Column'a tierinei própsete si rare in urmarea sapatului, de ploi si zapada devine curendu sbcuta pana in adancime, tierin'a umeda incepe a evaporá, temperatur'a intr'ens'a cresce, si apoi

corpulu omului séu animalului espusu influintieloru reunite a aerului, apoi, si temperaturi cevasi mai redicate, suferu unu siru de decompositiuni chemice, alu caroru terminu finalu este straformarea in gazu acidu-carbonicu, amoniacu, azotu, apa, etc.

Gazulu azotu, acidulu carbonicu, acidulu sulfhidricu, amoniaculu si aburele de apa se respandescu in atmosfera, séu se dissolve in umediél'a tierinei^(*). Tóte aceste eleminte descompuse, producte ale putregiunei, conduse pe ori ce cale in organismulu omului, nepotendu-se assimilá acestuia, nu potu fi suportate fóra vre-o mare dauna pentru economi'a sa. Si cumu-cà suntu cãi, prin cari mortaciunile potu stricá viiloru, amu atinsu mai susu. Esalatiuni in atmosfera persistu neintreruptu, de si intr'unu modu multu mai incetu decatu cá intre impregiurari normale se potemu observá.

In mesura multu mai empirica se infectédia aerulu, de cate ori se destupa vre-unu mormentu, séu mai vertosu candu se deschide vre-o cripta, unde zacu mai multe oseminte. Asiu dori cá fia-care d'intre d-vóstra se asiste la deschiderea unei cripte care multu tempu a inchisu in laintrulu ei cadavre putredite. Credu cà v'ati convinge, cà acestu ultimulu locasiu nu convine nici religiunei, nici umanitatii. In susi mormentarii, acesti muncitori cu membre otelitate, ale caroru simtiuri se paru a fi tempite de miasmele cimiterieloru, ei inca se intorcu cu aversiune dela gur'a criptelor, de cate ori le deschidu pentru deschiderea unui nou venitu.

Wegman-Ercolani in brosiur'a sa^(**) despre arderea cadavreloru insira mai multe casuri, unde sanatatea publicului a fostu in celu mai frapante modu periclitatu prin cadavrele putredite. Unulu cá de proba aflamu de lipsa a reproduce si noi.

Intr'unu orasielu alu Germaniei fù in véculu trecutulu inmormentata in baserica o dama fórtu corpulenta. Duminec'a prosima erá di de comunicatu. Dintre 180 de comunicati peste 60 se bolnavira de dupa actu, unii murira intre cele mai crancene dureri. S'a presupusu cà vinulu din comunicatura ar' fi fostu otravitu. Clisieriulu din preuna cu adjuntii sei toti fura arestati si pusi la torture, ei inse asecurau cà suntu nevinovati. In duminic'a urmatória la ordinatiunea autoritatii civile s'a pusu pe altariu o cupa cu vinu, destupata, carea dupa o ora fù incarcata de mii de insecte. Investigandu urmele loru s'au aflatu ca acele insecte venisera dein mormentulu damei, carea inainte de 14 dile fusese inmormentata in baserica. Mormentulu se destupà, si dintre patru ómeni, cari au lucratu acolo, doi murira numai decatu, ceialalti doi fura numai cu mare grija din partea mediciloru scapati.

*) Figuiet „Le lendemain de la mort.“ p. 5.

**) „Die Leichenverbrennung als rationellste Bestattungsart, Zürich 4. Auflage. Cea mai completa scriere de acésta natura.

Interdicerea inmortariloru in suteranele basericesci e inca unu triumfu alu progresului. Acumularea cadavreloru in giurulu basericii, fia din iubirea de argintu alu clerului, séu din ambițiunea unoru familii, a fostu o procedura fórte nerationala, care in tóte tempurile a datu unu contingentu insemnatu casuistice de infectiuni prin gazuri miasmatiche.

Acum se vedemu pe ce alta cale potu strică cadavrele astrucate sanatații ómeniloru? Unu medilocu puternicu care e capabilu a introduce germenii putreduni in organismulu nostru, este fóra indoiéla ap'a. E lucru cunoscutu cà paturile pamentulu suntu fórte poróse. Acésta porositate face posibila stracurarea umediei la o indepartare multu mai insemnata de catu distanti'a ce de comunu e intre cimiterie si locuintiele ómeniloru. — La noi in Austro-Ungari'a distanti'a ce trebuie se desparta cimiteriele de teritoriulu locuitu de ómeni, e prescisa la 125 de stangini, de doue ori mai mare de catu in Itali'a.

Dar ce folosescu aceste mesure pucinu rigoróse, candu de o parte locuitori se afla atatu pe lenga cimiterie, catu si in intrulu loru, cari apoi ocasionalmente usioru potu deveni purtatorii infectiunei, ér' de alta parte s'a constatatú cà difunderea sucuriloru si gazuriloru suterane este multu mai estinsa.

Forster a aflu cá cu ocasiunea instalarii gazometrulu in Sondershausen ap'a in fontane a prinsu mirosulu si gustulu gazulu la o distanti'a de preste 340 de stangini, care numai dupa repararea gazometrulu a incetatu.*) Directiunea ce-si ieau apele suterane ni-este pucinu cunoscuta. Sapandu o fontana, ne miramu cum la o adencime de 10 stengini nu damu de apa, pe candu in fantan'a vecinulu totu pe acela nivelu la cativa stangeni ap'a e in abundanti'a. Aci ap'a e buna, colo nu o poti bé. Candu scade Muresiulu intr'o mesura neindatinata, o mare parte a fontaniloru dein Deva séu au secatu de totu, séu ap'a in ele e fórte scadiuta. Scadiendu Dimboviti'a la Bucuresci, apele minerale dela Vacaresci au suferitu atatu de multu, in catu a inceputu lumea a trage la indoiéla feruginositate loru.

Ce alta dovedesce acést'a invederata impregiurare, decatu cà apele suterane stau intr'unu necsu fórte estinsu, si astu-feliu usioru potemu cuprinde, cum dimicaturi organice potu veni in contactu infectivu cu organismulu nostru.

Dara nu numai din consideratiuni igienice s'a doveditu intierinarea de daunósa; esistu si alte nu mai pucinu importante motive, cari reclama cu intetire reformarea acestui usu pocitu. Abea este orasiu in Europ'a, unde caus'a cimiterieloru nu ar' fi un'a dinire cele mai nesuferite, dein punctu-de-vedere economicu. Implendu-se in cursulu aniloru te-

ritoriulu respectivu de cadavre, comunitatea trebuie se se se ingrigiésca de unu altu locu pentru morti, sacrificandu astu-feliu o parte insemnata din teritoriulu fructificatoriu, pentru alu aruncá in categori'a capitaleloru mórté. — Cu ocasiunea desbaterei unui nou cimiteriu, s'a datu impulsu in Zürich cetatieniloru de s'au adunatu la unu meetingu, unde 2000 de ómeni in baserie'a St. Petru in frunte cu preotii, professorii si medicii cetatii s'au dechiaratu pentru stergerea intierinarii si introducerea arderei cadavreloru. Si acést'a dein caus'a, cà in proportiune cu desimea populatiunei in miculu cantonu, teritoriulu ce ocupa cimiteriele este multu mai insemnatu, decatu cà se se póta suportá lips'a lui. In Parisu caus'a cimiterieloru a devenitu o adeverata calamitate. Parisulu posedé de presinte 20 de cimiterie, d'ntre care 14 suntu intre murii cetatii, éru 6 afara de cetate. Cele 14 din cetate suntu in principiu inchise, in cele mai insemnate dintre ele, adeca Père-Lachaise Montmartre si Montparnasse se permitu inca numai in criptele familiari inmormentari. Celelalte voru fi in scurtu tempu tóte pline. Cestiunea deschiderei unui nou cimiteriu e la ordinea dilei. S'a proiectatu Méry-sur-Oise pentru arangiarea unui imposantu cimiteriu comunu parisieniloru, dara findu cà e in o departare fórte mare, proieptulu afla mai vertosu la clas'a mai seraca a poporulu, opositiune fórte apriga.

D. Herold referintele causei in senatu dise la capetulu referatei sale: „Cu parere de reu a trebuitu se lasamu la o parte cestiunea arderei cadavreloru, unu sistemu care atatu din punctu-de-vedere alu sanatații publice, catu si dein alu lipsei de teritoriu, si alu cultulu mortiloru, e fórte recomandabilu, dara pre carele legile cari suntu in vigóre in Franci'a, inca nu ni-lu permitu.*)

Dein punctulu-de-vedere alu moralulu publicu inca se combate intierinarea. Profanarea sanctuariulu funebru mai vertosu din intentiune talharésca, obvine — durere — destulu de desu. Desgroparea mortiloru, cu scopu de ai despoiá de pretiósele ce i ornédia, se intempla adeseori. In ultimulu resbelu civilu alu Franciei comunistii au intratu in catacombele, unde zacu osemintele domnitoriloru si cu mana sacriléga au rapitu totu feliulu de pretióse cari ornau monumentele loru. — Casuri de unu caracteru multu mai infernalu ni suntu cunoscente dein seclii trecuti, candu ómeni morti si putrediti se sco-teau din mormentu, pentru cá se li mesure pedeps'a, carea in viétia nu au indurat'o.**)

*) „Le Figaro“ finea lunei Apriliu 1874.

**) Unu casu revoltatoriu de inima si spiritu din domeniulu istoriei antice, de care face amintire Küchenmeister („Ueber Leichenverbrennung.“ Erlangen 1874) ni permitemu a reproduce si

*) Wegmann Ercolani „Leichenverbr.“ p. 26.

Si acumu se revenimu acolo de unde amu plecatu. Am amintitu la introducere, cà lumea clocótesce in scarmanarea reformei, care nu va se dica mai puçinu decâtu resturnarea usului de intierinare, ca a unei proceduri necorespondietóric spiritului timpului, si inlcuirea lui in generalu cu arderea cadavreloru.

Puçine idei mari au produsu in restimpu abea de unu anu anu, de candu seriosu se desbata acést'a cestiune, o sensatiune atatu de puternica, cá idea arderea cadavreloru. In orasiere mai mari totu omulu vorbesce de dens'a. Diuariele in tóte dilele aducu sciri despre noulu stadiu in care a ajunsu cestiunea, si despre cuceririle totu mai mari ce s'au facutu in favorulu ei.

Arderea cadavreloru cá ceremonia funebrala, o vedemu figurandu in anticitate la cele mai multe popóra.

La evrei, greci, slavii vechi era pe langa intierinare si ardere in usu. La Romani pe cum amu fostu amintitu, a fostu intr'unu timpu eschisivu practicata.

„ Pars ingenti subieri feretro
Triste ministerium, et subiectam more parentum
Aversi tenere facem
Postquam collapsi cineres, et flamma quievit

Ossa quae lecta cado texit chorinaeus ahenó.“

(O parte a multimei sa asiediatu sub imposantulu catafalcu; tristu servitiu, si dupa datin'a parintiloru, intorcúndu si capetele tieneau de desubtu tortiele. Éra dupa ce s'au prefacutu tota in cenusia si s'a potolitu flacar'a, Chorineu le-a ascunsu ósele adunate intr'unu vasu de metalu). Astfeliu descrie Virgiliu ceremoniele esecutate la arderea lui Misenu.*)

Cu latirea crestinatati arderea cadavreloru a devenitu totu mai rara, asia incatu astadi o aflamu numai la indieni. In Europ'a afara de arderile celoru condamnatu la acestu soi de mórté, aflamu insemnate si unele casuri voluntarie, Ultimulu dintre acestea s'a intemplatu in Florentia la finea anului 1870. Radjah, unu principe indianu, aflandu-se in calatoria lu ajunsu mórtéa in Florentia, unde numai decâtu se essecutá dupa ritulu indianiloru arderea

noi, pentru cà elu caracterisédia in celu mai eclatante modu, pâna unde póte aange vilitatea si spurcaciunea omenésca. Pap'a Stephanó ordinus [desgroparea antecesozului seu Formosus in 890, carele de 8 luni inmormmentatu putredise de totu. Apoi 'lu invescú in ornatulu pontificalu si 'lu asiédia pe unu tronu, in midiloculu salei „Sinodulu de gróza“ (Synodus horrenda), unde apoi i intense unu procesu formalu cu acusa si aparare. Dupa incheierea acestei proceduri judetiale, sarindu Stefanu se rapedi spre cadavru, i-lu impinse diosu de pe tronu, ordona calailoru a-i taiá degetele, cu cari acel'a a fostu santitu episcopii si a-i aruncá corpulu desbracatu in Tibru. Pescarii scotiendu cadavru lu Formosus l'au ingropatu interimalu, care dupa asasinarea „Hienei cum lu-numiau Romanii, fu cu tóta pomp'a la ordinatiunea papei Romanus inmormmentatu.

*) „Aeneidos“ lib. VI. v. 222—228.

cadavru lu seu cu tóta pomp'a si in presentia unei multimi imposante. Se dice ca actulu neindatinatu nu a implutu de gróza pe publiculu aspectatoriu, ci dein contra, s'a escatu o dorintia generala a se afla unu metodu mai simplu si eftinu, care aru poté fi introdusu in totu loculu.*) — Nu incapa indoiéla ca acestu casu a datu celu mai puternicu boldu inventatoriloru italiani de s'au sufucatu a studiá mai adencu caus'a. Resultatulu e multumitoriu, cà-ci sau descoperitu mai multe moduri, cari tóte in lips'a altoru mai perfecte aru poté contá la popularisare.

Me voiu incerca a le face pe tóte de-a rendulu cunoscutu in liniamintele loru principali, avisandu pre cei ce-i interesédia mai de aprópe caus'a, la descrierile insusi ale autoriloru.

Professorulu Polli Milanu a in facutu probe de arderea cadavreloru in urmatoriu lu modu:

Corpulu se asiedia in o retórta cilindrica de feru turnatu, cam in form'a urneloru vechi. La gur'a retórtei se introduce unu currentu de gasu luminatoriu, care apoi in vasu se mesteca cu aerulu atmosfericu. Aprindiendu-se gasulu, corpulu de inalt'a temperatura a acestuia se usca, carbunifica si in scurtu se preface in cenusia. Pe gur'a cealalta a retórtei esu gasuri de o densitate mai mica séu mai mare, éra pe fundulu ei remane dupa incheierea operatiunei numai cenusia si substantia varósa a oseloru. — Astufeliu câteva óre ajungu pentru a produce acelasi resultatu, carele prin intierinare numai dupa unu lungu siru de ani si spre dauu'a a mii de ómeni se póte effeptui. Procedurei lui Polli in sa se imputa acelu defectu, ca gasurile desvoltate in cursulu operatiunei si anume: acidulu carbonicu, gasulu hydrogenicu si ammoniacalu atingu neplacutu organulu mirosului, éra de alta parte remasitiile dupa processulu arderei (cam $\frac{1}{12}$ parte a cadavru lu) suntu de o cantitate pré mare. Invetiatulu professoru in sa a construitu de eurendu unu apparatusu, care e scutitu de aceste defecte.**)

Alu doilea modu l'a inventatu professorulu Brunetti in Padua, care l'a si demonstratu cu ocasiunea espositiunei din Vien'a, unde apparatusu de inpreuna cu tóte sculele trebuintióse erá espusu in unu despartimentu separatu. — La procedur'a lui Brunetti se recere unu cuptoriu de pétra vertósa (refractila), unu apparatusu pentru regularea flacarei si a temperaturerei, si o lespede de metalu, pe carea se asiedia corpulu. — Operatiunea se petrece in urmatoriele trei perióde:

Periodulu dintaiu. Aprinderea cadavru lu. O diumetate de óra dupa aprinderea lemneloru ingramadite in cuptoriu, incepe corpulu a arde; apoi in

*) Wegmann-Ercolani „Leichenverbr.“ p. 13.

**) A se vedé in detaiu „Pr. Dr. Polli“ Sulla incinerazione de cadaveri“ Milano 1872 si Wegmann-Ercolani „Leichenverbr.“

Periodulu alu doilea urmédia arderea spontana a corpului, care fenomenu esserce, dupa dicerea profesorului, o impressiune adenca asupr'a assistentiloru preocupati de o meditatiune profunda. — Déca lemnele au fostu bine asiediate, ajungu 2 óre pentru o carbonisatiune completa.

Periodulu alu treilea. Resturile prefacute in carbuni se aduna pe lespede de metalu la olalta, se acoperu cu alta lespede de feru turnatu, si concentrandu astu modu caldur'a, pentru alimentarea ei materialulu focului se reinnoiesce. — Resultatulu finalu e cu ajutoriulu a 140—160 punti de lemne prefacerea in cenusia a partiloru moi, si completa calcinare (prefacere in varu) a aseloru.

Dupa ce s'a recitu cuptoriulu, cenusia si remasitiile compacte se aduna si se punu in urna pentru a li se dá odihna eterna. Remasitiile unui barbatu de 102 punti de greu, dupa ardere au apasatu 3 1/2 punti.*)

Alu treilea modu pentru arderea cadavreloru este alu profesorului Gorini in Lodi, care difere de ambele dejá aescrise. — Materi'a ce folosesce densulu, si pe carea pan'acum o tiene in secretu, devine la o temperatura inalta fluida, carea déca a ajunsu gradulu anumitu de caldura, numai decatu descompune cadavrulu, afundatu in acésta fluiditate, in restimpu abea de 20 minute in cele mai merunte particelle anorganice; elemintele solide remanu in form'a cenusiei in fluiditate, care apoi se póte stracura pentru a se depune in urne.

Se vede dara, ca acésta procedura e cea mai simpla. Avantagiulu ei afara de mic'a durata consiste mai vertosu intr'aceea, ca se petrece fóra sgomotu si fóra a respandi gasuri neplacute mirosului. In catu pentru spesele ce se receru la o operatiune, acelea dupa calcululu dlui Forini se urca la 60—70 franci. Déca in sa se voru afla 6—12 cadavre de arsu cu una oca siune, atunci spesele naturalminte se impartu, si astufeliu arderea unui cadavru ar costá 5—10 fr. (2—2 ft.) Acésta procedura aste fóra in doiéla cea mai corespundiétoria. Inventiunea profesorului Gorini afóra de aceea, ca e de o mare insemnatate sociala, are inca si pretiu sciintificu, cà ci pan'acuma n'a fostu cunoscuta vr'o substantia chemica, cu ajutoriulu careia se fia possibila prefacerea in cenusia a carnei si óseloru. Acésta impossibilitate a si dechiaratu o professorulu Kopp facia cu afirmatiunea lui Gorini in o siedintia publica; cestu dein urma in sa numai timpulu ascepta, caudu va fi in stare cu ajutoriulu unui apparatusu mare, se probeie arderea cadavrului intregu. Discretiunea dlui Gorini cu inventiunea sa a provocatu in publicu diferite pareri rezervate si manifestatiuni de dubietate.**)

*) Pr. Dr. Brunetti „Cremazione di cadaveri“ Padova 1873.

**) Dr. Paolo Gorini „La conservazione della salma di Guiseppe Mazzini“, Genova 1873. Ací tractédia autorulu despre inventiunea sa.

In fine si unu alu patrúlea modu s'a facutu de curendu cunoscutu, si este alu ingineriulu Siemens dein Dresda. Partile constituitórie ale apparatusulu seu numitu „Sistemu regeneratoriú“ suntu:

Unu generatoriu va se dica unu cuptoriu de zidu pentru prepararea gasului.

Unu regeneratoriú, adeca unu altu coptoriu séu incapare in forma cubica, in care se petrece procesulu arderii; si

Unu cosiu inaltu pentru indepartarea producteloru focului.

Nu voimu a ne mai opri la analisarea apparatusulu si procederei, cari suntu cam complicate, ci ne marginimu a observá, ca constructiunea apparatusulu aduce pe ceea a profesorului Brunetti, midiloculu inse ce directu efeptuesce arderea, la Siems ntr'e flacar'a, ci aerulu incalditu pana la 1100 graduri celsiane.

Metod'a lui Siemens mai vertosu nemtii o sprigiunescu cu multu zelú, Professorulu Reclam dein Lipsca face unu reclamu puternicu in press'a europeana pentru popularisarea ei.*) Era unu altu nemtiu Dr. Küchenmeister in brosiura sa incepe dejá a disputá italieniloru prioritatea ideii, afirmandu ca glori'a originalitatii li compete loru!

Dara fia cum va fi, vorb'a e despre afarea mediiloru, carele dein punctu de vedere alu sanatatii, economiei, moralulu si relígiunéi se corespundia recerintiéloru civilisatiunei. Arderea cadavreloru corespunde tuturoru postulateloru, si numai densa este dein tóte puntele de vedere chiamata a inlocuí pocit'a datina a intierinarii.

(Va urmá.)

Concentrarea celor 18 mii de ostasi romani.

Mare lucru este desteptarea spiritulu ostásiescu la ori-care poporu, tari suntu garantiile de viétia pe care le dá sciintia portarei armeloru. Multe s'au publicatu despre concentrarile dein tómn'a acésta, ale óstéi romanesce, la care au venitu si reprezentantii altoru poteri. Se citimu si noi aici cá de suveniru incai urmatóriele dupa „Pres'a romanésca dela Bucuresci Nr. 224:

Ostasi!

Pentru a trei'a óra voi atí sciutu se respundeti la apelulu ce v'amu facutu.

Ati doveditu din nou, cà nu s'au stersu dein anim'a Romaniloru virtutile militare ale strabuniloru.

Rediemata pe voi, Tiér'a póte pasí cu incedere spre viitoriulu ei.

Ostasi, ve multiamescu la toti impreuna.

Astadi veti primi stégurile cele noue, simboluri

*) Vedi „Augsb. Allg. Zeitung“ 7. Martiu 1874 „Moi-tour scientifique“ Maiu 1874 etc. etc.

unei noue organisari a armatei. Ele nu mai sunt semnele esclusive ale singurei armate permanente, precum erau cele vechi, ce se voru pastrá de acum cá unu sacru depositu. Steagurile cele noue infaci-siéza tóte elementele puterei militare, intrég'a tíera sub arme.

Voi ve veti aduná pururea in giurulu loru, candu voiu avea trebuintia de voi, si veti dovedi in ori ce intemplan, cá cuvintele „Onóre si Patria“ inscrise pe ele, suntu mai adancu inscrise in ánimile vóstre.

Ostasi!

Jurati, cá veti apará totudéun'a aceste stéguri si cá veti fi gat'a a ve jertfi viéti'a pentru tíer'a vóstra, a càrei padia in onórea si drepturile ei ve este incredintiata sub aceste semne!

Datu in Bucuresci in 14. Octomvre 1874.

Carol.

Bibliografia.

Cinci carti pedagogice demne de tóta attentiuenea publicului romanescu anuntiamu astadata:

ELEMENTARIU séu ABECEDARIU pentru scólele romanesci. Compusu dupa principiile scrip-tologiei pure de Basiliu Petri, profesoriu preparan-diale. Cu unu indreptariu pentru invetiatori. Sabiiu, editur'a lui Iuliu Spreer. 1874.

A DOU'A CARTE DE LECTURA SI INVE-TIATURA, pentru scólele poporali romane, de I. Popescu. Sabiiu, 1874. Pretiulu: legatu 80 cr., ne-legatu 70 cr.

EDUCATIUNEA si INSTRUCIUNEA GE-NERALE pentru parenti, docenti si altii, caror'a le este incredintiata si jace la ánima cultur'a poporului, de Munteanu-Solomonu. Blasiu 1874.

MANUALULU INVETIATORIULUI séu ELE-MENTE DE PEDAGOGIA PRACTICA in usulu scóleloru popularie de G. R. Melidon, direttore la scól'a normala Carolu I., fostu direttore generalu alu scóleloru dein Romani'a, profesoriu dela academi'a dein Iasi. Bucuresci, 1874.

IMPORTANTIA si UTILITATEA INVETIA-TUREI PENTRU POPORU. Conferintia publica tienuta de A. Vizanti, profesore la universitatea dein Iasi. Cu ocasiunea inaugurarei cursuriloru de adulti facute sub auspicielé societatiei pentru invetiatur'a poporului romanu. Iasi, 1874.

La acestea carti asupra carora dorimu se tra-gemu attentiuenea barbatiloru de specialitate, mai adaogemu astadi si altele, de care se voru interessa si alte clase de lectori, adeca:

TRIUMFULU CRESTINISMULUI si dictiona-riulu salvatoriloru crestinatatiei, historia universale. Editiunea I., partea I. Bucuresci 1874.

MARGARITARIE séu SENTINTIE POETICE; Filosofico-moralo-estetice. Dupa mai multi autori classici latini, prelucrate de Petru Bránu, protopopu si profesoriu. Tomulu I. Retiparirea, fóra indulginti'a autorelui, e oprita. Satumare, 1874.

CHIRITIA LA EXPOSITIA DELA VIENA, povestire humoristic'a cu cantece, compusa de Ma-teiu Millo artistu dramaticu. Reproducerea si repre-sentirea pe scena in parte sau in totalu suntu oprite, fara voia autorului. Bucuresci. Pretiulu 1 leu 20 bani.

APELE DELA VACARESCI, comedia-vodevila in 3 acte, compusa de Mateiu Millo artistu drama-ticu. Reproducerea si represintarea pe scena in parte seu in totalu, suntu oprite, fara voi'a autorului. Bu-curesci. Pretiulu 4 lei nou.

„DER OSTEN.“ Politische Wochenschrift, 7. Jahr-gang. (8400 Auflage). Einziges Organ der Slaven und Rumänen in Wien in deutscher Sprache, kämpft mit Entschiedenheit für die Gleichberechtigung aller Völker Oesterreichs und für die Emancipation der Christen im Oriente. Kostet vierteljährig 1 fl. 50 kr. Wer sich auf den „Osten“ abonniert, erfährt Alles, was in der Welt vorgeht. Insbesondere empfiehlt sich der „Osten“ für Insertionen.

Die Administration des „Osten,“
Wien IX. Bezirk, Dietrichsteingasse Nr. 8.

Die neueste Nummer der in Wien erscheinenden politischen Wochenschrift „Der Osten“ (Pränumera-tions-Preis 1 fl. 50 kr. pro Quartal) weist folgenden reichhaltigen Inhalt auf:

Politische Uebersicht. — Wien. — Kroatische Zustände. — Galizische Briefe. — Ein jüdischer Rosza Sandor. — Eine verbrannte Stadt. — Inland. (Communales. Grundsteuerregulirung. Wien. Kron-stadt.) — Ausland (Berlin. Paris. Madrid.) — Kleine Chronik. (Hof- und Personalmachrichten. Neue Fün-fernoten. Ein Liebespaar. Journalistisches. Tele-graphische Intimität. Ein neues polnisches Journal. Sämmtliche eiserne Cassen. Ein kühner Einbruchs-diebstahl). — Zwei Ochsen. — Landwirthschaftliche Revue. (Feldschutzgesetz. Passender Zimmerschmuck. Gegen Ungeziefer. Geflügelzuchtanstalt in Siebenbür-ger.) Volkswirthschaftliches.) Der Getreidezoll und die gal. Carl-Ludwig-Bahn. Eine bankerotte Bahn. Fall-ments. Einstellung der Passagiersfahrten auf der Do-nau. Wiener Productenbericht. Wiener Börse). — Correspondenz.

 Dela Istori'a regimentului II. anuntiatu in Nr. precedente, ddni culegatori de abonati au se'si retiena câte 20% rabatu.